

1 / 1 / 2000
విమలానందభారతీ గ్రంథమాల - సప్తమ పుష్పము
విమలానంద భారతీ మాసపత్రిక నుండి ఉద్భవము

ఉపదేశామృత తరంగిణి

* *

ACCNO
12394

సం గ్ర థ న ము

పోలవారి హనుమంజ్ఞానకీరామశర్మ, B. A (Hons)

ప్రాచ్యభాషా విభాగాధ్యక్షుడు

శ్రీ వేంకటగిరి రాజ కళాశాల

నెల్లూరు.

ప్రథమ ముద్రణము - 250 ప్రతులు.

పంఖ - చైత్రము

977 ఏ ప్రిల్

వెల

రు. 2-00

ACCNO 12577

విషయ సూచిక

	పుట
విద్యలు - 1. ఇప్పటిచదువు	1
2 కళలు-విద్యలు	2
3. రాగము	3
సంసారము - 1. ప్రపంచము-పాశ్చాత్యులదృష్టి	4
2. దుఃఖమును చూడగల్గుట	6
3. కాల పరిస్థితి - సభుత్వ కర్తవ్యము.	7
4. నిష్కామ కర్మ	8
5. తాదాత్మ్యము	12
6. జన్మాంతరములు	14
అందఱు సమానులు కారు : 1. మానవజన్మము	17
2. అందఱును ఒక ధర్మమే కాదు	19
3. భంగీ జన్మము పుణ్యప్రదమా	21
4. మహత్త్వకాండ	25
5. భూతదయ	27
6. తపస్సు	29
ధర్మము : 1. ధర్మమనగా నేమి?	30
2. రాజవిద్య	31
3. ఆపద్ధర్మము	36
4. శబ్దము ప్రమాణము	40
5. విశ్వర్యము ధర్మాచరణమునకు ఫలము	47
6. దైవము - పౌరుషము	49
7. కిక్షించుట అనగా నేమి ?	53
8. పాప పుణ్యాములు	57

కుర్తాళం శ్రీ సిద్ధేశ్వరీపీఠం ప్రథమ పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీ విమలానంద భారతీ స్వాములవారు (పూర్వాశ్రమంలో శ్రీ కానుకొల్లు త్రివిక్రమ రామారావు పంతులుగారు) బందరులో దివ్యజ్ఞాన సమాజ మందిరములో మన సంస్కృతిని గుఱించి అమూల్యమైన ఉపన్యాసములిచ్చిరి. వానిని ప్రస్తుత పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీ త్రివిక్రమ రామనంద భారతీస్వామివారు (పూర్వాశ్రమంలో శ్రీచిట్టూరి రామకృష్ణ రావు పంతులుగారు) వ్రాయు పయత్నించిరి. చెప్పినవన్నీ వ్రాయుట సులభము కాదు సంక్షిప్త లేఖనము, తేపు రిక్కార్డింగులద్వారా కాదు అండువలన సంగతి, సందర్భములు సరిగా కుదురలేదు. 'ఉపదేశమృత బిందువులు' అను శీర్షిక క్రింద 'విమలానంద భారతి' లో అవే ఉన్నపున్నట్లు కొన్ని ప్రచురింపబడినవి. సంగతి సందర్భములతో వానిని సమగ్ర వ్యాసములుగా తిరిగి కూర్చి ప్రచురించుట మంచిదని మిత్రులు సూచించిరి. వీనినట్లు కూర్చు భారము శ్రీ పోలూరి హనుమజ్ఞానకీశర్మగారు వహించి దానిని ప్రశంశనీయముగనే ముగించి యిచ్చిరి. ప్రస్తుత పీఠాధిపతులు వానిని వ్రాయుట, వాని నాధారముగా వీరిట్లు కూర్చుట రెండును మహత్కార్యములే. వారికి కృతజ్ఞత తెల్పుచున్నాము. ఇవి అసదృశములైన ఉపదేశములు. ఇది నిజముగా అమృత తరంగిణి. ఇవి దాదాపు 180 పుటలు కావచ్చును. అంత వరకు ఆగిన చాలకాలము పట్టునని ముందు కొంత, ప్రథమ భాగముగా వెలువరించు చున్నాము.

ప్రతి దానికి ధనము కావలెను. దీనికి అడుగకయే సహాయము చేసిన నా పూర్వవిద్యార్థి చిరంజీవి గుండా శంకరలింగము B. A., C. A., I. I. B మంచిరియాల హైదరాబాద్ స్టేట్ బ్యాంకు మేనేజరును అభినందింపవలసి యున్నది.

అతని తండ్రి గుండా ముక్తి లింగంగారు నాకు వరంగలులో
మిత్రులు. ముక్తి లింగంగారి తండ్రి బుచ్చయ్యగారు తల్లి రాజమ్మ
గారు భార్య బయలమ్మగారు. ముక్తి లింగంగారు బాల్యము
నుండియే కవియై. సాహిత్య పరిశ్రమ చేసినవారు. గ్రంథాల
యోద్యమములో ఎక్కువ సేవచేసి అక్కడ శబ్దానుశాసన గ్రంథా
యస్థాపనకు తోడ్పడి చిరకాలము దానికి కార్యదర్శిగా నుండి దాని
నభివృద్ధికి తెచ్చినారు. వారు తేనెగులో గద్య పద్య కావ్యములు
నాటకములు రచించి బాల కవియని పేరొందినారు. వేములవాడలోని
రాజరాజేశ్వర స్వామివారి యిలువేలుపు. వారిమీద వీరు 'రాజ
రాజేశ్వర శతకము' ని యొక చక్కని భారా శుద్ధి కల్గిన గ్రంథమును
ప్రవాసి ప్రచురించినారు అప్పట్లో ప్రతి సాహిత్య సభలోను పాల్గొను
చుండెడివారు. తండ్రి మరణానంతరము వీరు జ్యేష్ఠులగుట, కుటుంబ
భారము ఎహించి, వ్యాపారములోనికి దిగవలసివచ్చుటచేత సాహిత్య
వ్యాసంగము వెనుకబడినది. ఆయన పెద్ద కుమారుడు గుండా మనో
హరరావు, M. A., B. Ed, L. L. B. అతని భార్య చి॥ ల॥ సో॥
కనక లక్ష్మమ్మ. ముక్తి లింగంగారు కొంకి కాలమునుండి పనినుండి
విరమించి భార్యతో, కుమారుల దగ్గర ఉండి శాంతి సుఖము లనుభ
వించు చున్నారు. తల్లి దండ్రులను భక్తితో సేవించు భాగ్యము
కుమారులకు కలుట చాల అదృష్టము. పుణ్యము.

చిరంజీవి శంకరలింగము సహధర్మచారిణి చి॥ ల॥ సో॥ వర
లక్ష్మమ్మ. పీఠికి ముగ్గురు కుమారులు, ఇద్దరు కుమార్తెలు. మన
సంస్కృతి ధర్మమున కగ్రస్థానమిచ్చి ఇహపరములలో సుఖమునిచ్చు
తోవ చూపినది అందులో తల్లి దండ్రులను ఎల్లు సేవింపవలెనో
సోదర సోదరీ గణమును బంధువులను భార్యను ఎట్లాదరింపవలెనో,
చూపినది సాశ్చాత్య సంస్కృతి వచ్చి దీనిని తారుమారు చేయు
చున్నది. అందులోనున్న మంచికంటె మనవారు చెడునే గ్రహించు

చుండుట విచారకరము. చిరంజీవి శంకరలింగమునకు, అతని కుటుంబమునకు, తల్లితండ్రులకు, సోదర సోదరీగణమునకు భగవంతుడు చిరాయురార్యైశ్వర్యములు, సుఖశాంతులు అనుగ్రహించుగాక. అతని పిల్లలు కూడ విద్యాబుద్ధులు, సౌశీల్యము కల్గి సర్వ ఘృణార్థములను సాధి. తురుగాక !

శాస్త్ర విరుద్ధములు ధర్మముగా పరిణమించిన యీ కవికాలములో ధర్మ ప్రచారము కొరకు చేసిన దానమే సర్వయైన దానము. అడుగికియే యిచ్చుట ఇంకను ప్రశంసనీయుము.

— కారుమంచి కొండలరావు.

ప్రాప్తి స్థానము :—

K. Kondala Rao,

Editor :- Vimalananda Bharati,
Bavajipet :: Vijayawada - 520 003.

మన సంస్కృతిని ప్రచారముచేయు ' విమలానంద భారతి ' అను సాహిత్య మాస పత్రికను పోషించండి.

తిరుమల ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్, విజయవాడ-2

త ప్ప య ల ప ట్ట క

ఈ పుస్తకమునందు తప్పలు చాల పడినవి. శకటరేఖలు, అరసున్నలు, సంధులు దిద్దుటలేదు. ముఖ్యమైనవే క్రింద ఈయబడినవి.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
1	3	భీరాధి	పీరాధి
4	13	సంసార	సంసార
7	27	వర	నర
9	1	ప్రయుక్తో	ప్రయుక్తో
10	25	వాఁడు లింగ్రిదియా	వాఁడ వింగ్రిదియా
11	10	లేదకా	లేదర్భకా
11	20	రవ్విధంబు	అవ్విధంబు
14	1	తదాత్మ్య	తాదాత్మ్య
14	13	వాఁడును	వాఁడను
18	1	మన్యు	మనుష్యు
18	19	నుండు	నుండ
20	13	అవలంబి	అవలంబి
33	23	వర్పింప	వర్పరింప
37	15	అభేదా	అభేడా
38	9	ఐదవ	ఐశువ
39	17	భేరినా	భేరినా
40	4	దిమోక్ష	విమోక్ష
40	18	అర్ధింప	అర్ధింప
45	9	వేరై	వేరై
46	19	వ్యవృత్తి	వ్యవృత్తి
46	24	దా బట్టి	దానిని బట్టి
51	2	యోఽహం	యోఽహం
54	16	మరవిం	మరవిం

పాఠకులు సులభముగా గ్రహింపగలవి వదలివేయబడినవి.

ఉపదేశామృత తరంగిణి

విద్యలు

[శ్రీ విమలానందభారతీ స్వాములవారు బంధరులో ధియో సాఫికల్ లాజ్జిలో వరుసగా ఇచ్చిన ఉపన్యాసములు ప్రస్తుత ఫికాధిపతులచే వ్రాయబడినవి 'ఉపదేశామృత బిందువులు' అను శీర్షికతో కొన్ని ప్రచురింపబడి, అవి Connected వ్యాసాలుగా వేస్తే మంచిదనుటవలన ఆపివేయబడినవి. వానిని వ్యాసములుగా శ్రీ పి. హెచ్. జానకీరామశర్మ M. A గారు కూర్చినారు. అవి ఈ సంచికనుండి ప్రారంభింపబడు చున్నవి. అసదృశమైన ఆ వ్యాసములను చదివి మాపాఠకులు కృతార్థులగుదురు గాక! సంపాదకుడు.]

1. ఇప్పటి చదువు

మనలోపల మంచిచెడ్డలు రెండును ఉన్నవి. చెడును పైకి తీసికొని రాగూడదు. కలిగిన తలంపు నెల్ల చెప్పగూడదు; వ్రాయ కూడదు. ఏ వస్తువులో ఎంత శక్తి యున్నదో తెలిసికొనవలయును. దుష్టమైన శక్తిని పైకి రానీయగూడదు ఆ శక్తిని నాశనము చేయ వలయును. లేనిచో అదియే సర్వనాశనము చేయును. కాబట్టి దానికి నివారణోపాయము తేవలయును దుష్టమైన దానిని శిక్షించి అణచి వేయవలయును. మనశాస్త్రము ప్రమాతను సంస్కరింపుమని చెప్పు చున్నది. ప్రమాత యనగా ప్రపంచమును జూచి గ్రహించుచున్న జీవుడు. ప్రమాత్పర్వమును, అనగా జీవుని స్వభావమును, శిక్షించుటకు కర్మ తేర్పడినవి. శిక్షించుట వేఱు, మనస్సులో నున్నదాని నంతను పైకి లాగుట వేఱు. లోపల నున్న దంతయు పైకి లాగుటయే యిప్పటి చదువు "విద్య యొసంగును వినయంబు" అని మన వారు చెప్పినారు. సూర్యుడు కాంతి యాయక పోయినచో సూర్యుడు కాదు. అట్లే విద్య వినయమును ఈయవలయును. వినయమును ఈయకపోయినచో అది విద్యకాదు. ఇంగ్లీషువిద్య అవిన

యమును ఇచ్చుచున్నది. అసలీయవినయము మనకు సహజ మగుట వలననే

శ్లో! అవినయ మపనయ విష్ణో!

దమయ మనః, శమయ విషయ మృగత్వస్థామే!

భూతవయాం విస్తారయ

తారయ సంసార సాగరతః॥

అని వట్టదీస్తూ తములో మొదటి శ్లోకములోనే యాయవినయమును తీసివేయుమని ప్రతివాడు పరమేశ్వరుని ప్రార్థింపవలెనని శంకరుల వారుపదేశించినారు ఉపనయనములో సగము భోజనము కాఁగానే వటువును తీసికొని వత్తురు. అనఁగా భోజనము వితిమిరి చేయఁ గూడ దన్నమాట. ఇట్లే ఆహారనిదాభయ మైదునములలో పడఁ గూడదు. విద్య కిదియే ప్రయోజనము.

2. కళలు - విద్యలు

వభావ ముద్భవిల్లినను ఆ భావమే మనమై పోవునము. నాకు కోపము వచ్చుచున్నది అని చెప్పుటకు ఆంగ్లమున 'నేను కోపము అగుచున్నాను' (I am angry) అనియే చెప్పుదుము. అట్లే దుఃఖము వచ్చినపుడు కూడ మనము దుఃఖమే యైపోవునుము. అప్పు డాదుఃఖమును గూర్చి తనకు తాను చెప్పుకొనలేడు. అప్పుడు ఇత రులు ఓదార్చి దుఃఖము పోవునట్లుగా, మాటలు చెప్పవలెను. ఇందు కొంతకే విద్య లేర్పడినవి. అట్లే మనము జీవితములో అనుభవించు చున్న వాని నన్నింటిని లలితకళలు మనకు చూపించుచున్నవి. హరిశ్చంద్రునికథ హరిశ్చంద్రునకు యదార్థమే (Real). హరిశ్చంద్రుని పాత్రను ధరించినవ్యక్తి కది నటన (Action) యగును. అద్దము నందువలె నిన్ను నీవు చూచుకొనుటకే కళలు వీర్పడినవి. వీవో పలువురి ప్రసంగములను గూర్చి ప్రవాసించో అది నాటకము కాదు. నాటకము చూచునప్పుడు మనకు ఈ జగమంతయు నాట

కమే యని తోచజలయాను. మనము మన భావములను అద్దములో చూచినట్లుగా చూచుటకే కళలు ఏర్పడినవి. ఇంటియొద్ద మీరు నీమిచేసి వచ్చినది, నీమిమాటాడినది, మొదలుగాగల అన్ని విషయములు ఇప్పుడు మీరు ఊహింపగలరు. ఇప్పుడు ప్రస్తుతము (Presently) ఎట్లు కూర్చున్నారో ఊహింపుడు. ఊహింపలేరు. ఎక్కడ కూర్చుండి యున్నామను సంగతి కూడ తోచదు. వినుచున్న విషయమునంటే మనస్సు లగ్నమై యున్నది. ఇదియే జరిగిపోయిన విషయమైన (Past Action) తరువాత చక్కగా ఊహింపగలరు. ఇప్పటిస్థితిని, జడగుతున్నదానిని (Present) నీవు ఎప్పుడు చూడగలవో అప్పుడే నిన్ను నీవు చూడగలుగుదువు. గడచిన దానిమీద మనకు వ్యామోహము, లేదా వ్యగత, (Identification) లేదు గనుక దానిని చూడగలగు చున్నాము. ఇప్పటి స్థితిమీద వ్యామోహము ఉండుటవలన దానిని ఊహింప లేకున్నాము.

శి. రాగము

విద్యావంతులకు తపస్సులకు కూడ రాగ మెట్లు కలుగునో చూడుడు సప్త సారస్వత తీర్థమును వర్ణించునప్పుడు వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మజ్జుణుని కథను చెప్పెను. (అరణ్యశర్వము 2-264, 265). మంత్రులకు మహాతపస్వి. అతని చేయి యొకప్పుడు కుశాగ్రముచేత చీకకొని పోయినది. అటనుండి నెత్తుకుకు బదులు శాకరసము వచ్చినది రక్తము లేదు గనుక నొప్పిలేదు. అంతటితో నతడు శరీరమును జయించినాడని యనుకొన్నాడు, పరమానందముతో మునిగి గంతులు వేయుట మొదలు పెట్టినాడు. స్థావర జంగమములన్నియు ఈ సృత్యముచేత బెదరిపోయినవి. అచ్చటివారిందఱు ఈశ్వరుని యొద్దకు పోయి ఈ ఋషి సృత్యముచేయకుండ నాపుమని ప్రార్థించినారు. అప్పుడు మహాదేవుడు బ్రాహ్మణవేషముతో మజ్జుణుని దగ్గఱకు వచ్చి. 'నీవు భర్తృజ్ఞుడవు, తపస్వివి; ఎందుకీట్లు సృత్యము చేయుచున్నావు' అని యడిగినాడు. ఇదిగో శాకరసమును చూడుము. ఇందుకు సంతోషించుచున్నాను అని అతడు

పలికెను. నిజముగా శాకరసము వచ్చినందులకు అంత ఆనందపడ వలసిన పని లేదు. అనగా అప్పు డతఁడు ధర్మతత్త్వ పరిజ్ఞానము కోల్పోయి రాగములో పడినాఁ డన్నమాట, అప్పుడా మహాదేవుడు బ్రాహ్మణవేషములోనే తన బొటన వ్రేలిని చేతితో కొట్టినాఁడు. అట్లు కొట్టఁగా బొటన వ్రేలి నుండి భస్మము రాలినది. అప్పుడు మంకణుఁడు సిగ్గుపడి ఆ బ్రాహ్మణుని కాళ్లమీఁద పడి “నీవు రుద్రుఁ డవు. సర్వము నీవే. ఇట్లు నీ మా హాత్యము చూచితిని. నాతపస్సు నకు భంగము లేకుండ వరమియవలసిన” దని కోరినాఁడు.

సంసారము

1. ప్రపంచము - శాశ్వాత్యుల దృష్టి

మనకు కనబడుచున్న ప్రపంచము నిజమా, నిజము కాదా! అసలు ఎట్లున్నది? — అని యనేకులు విచారణ చేయుచున్నారు. వారి వారి సంసారములను బట్టి విచారణ సాగుచుండును శాశ్వాత్యుల విచారణ భౌతికముగా సాగుచున్నది. అనగా, ఈ కనబడు వస్తువే అసలుకాదని చెప్పుచు భౌతికముగనే వస్తుస్వరూపములు పరిశీలించుచున్నారు. ఈ కనబడున దేమిటని ప్రశ్న. ఈ కనబడునది యిదే యని జవాబు. వస్తుస్వరూపమును భౌతికముగా తేల్చినచో, తేల్చినది ఏమీ లేదుకదా! మన చేతికి అంది సుఖ మిచ్చుచున్న ప్రపంచమును కాదని త్రోసివేయ వలయునన్నచో నెట్లు చెల్లును! చెల్లదు. మన వేదాంతము పొరపాటుగా చెప్పుచున్నదని కొందరందులు. శాశ్వాత్యులకు కనబడని ప్రపంచమును గుఱించి మన పెద్దలు బాగా చెప్పినారు.

వత్సమహర్షి కుమారుఁడు పంచకర్ణుఁడను మహర్షి తాను ఏడు గురు సూర్యులను చూచినట్లు చెప్పినాఁడు ‘అపస్య మహా మేథాః సప్తసూర్యా నితి... ..’ (తైత్తిరీయారణ్యకము.) ఇట్లే షాత్రో మహర్షి కూడ చెప్పినాఁడు.

ఈ సూర్యుడు దగ్గటగా నున్నాడు. గనుక మనకు కనుపించు చున్నాడు మిగిలిత యార్దుకు చాల దూరముగానున్నాడు. ఆమహర్షులు చూచి మన కండఱకు చెప్పుచున్నారు కళ్యపుణ్డను మహర్షి ఎనిమిదవ సూర్యుని చూచినాడు. ఆ కళ్యపుణ్డండు స్థానము మహా మేధువు (స్మృతిః ప్రత్యక్ష మైతిహ్యమ్). ఈ నకనఁబడుచున్న సూర్యుడు మనకు ప్రత్యక్షముగా కనఁబడుచున్నాడు గనుక ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. అనుమానముచేత, శిష్టాచారముచేత ఈ సూర్యుడు కాక ఇంకను సూర్యులున్నారని తెలిసికొనవలసియున్నది ఈ సూర్యుడు ఘట్టక పూర్వము ఈ ప్రపంచ మే విధముగా నున్నది? మహర్షులు మోక్షమార్గమును చెప్పి ఈ సూర్యుని ఎట్లు ఉపాసింప వలయునో చెప్పినారు. మొట్టమొదటనే యీ కనఁబడుచున్న ప్రపంచమును త్రోసివేయవలయునని యుపదేశించినచో అది నిరర్థక మగును. కావుననే శాస్త్రము మోక్షమును గోరువానికికూడ, “యథార్థముగా ఈ ప్రపంచము లేదు; సూర్యుడు లేడు” అని చెప్పకుండ, “ఈ విషయము నీ కిప్పుడు తెలియదు; ఈ కర్మకాండ చేయుము; అప్పుడు బుద్ధి వికసించును యథార్థ మప్పుడు తెలియును.” అని చెప్పుచున్నది గాని యీ ప్రపంచమును వదలు మని చెప్పటలేదు; శాస్త్రీయమైన పరిశోధన (Scientific Research) చేయవద్దని చెప్పలేదు.

లోకములో అందఱు తమ కిష్టమైన వస్తువునే ప్రత్యక్షముగా గోరుదురు. వస్తుతత్వ మెవ్వరికిని అక్కఱలేదు. శాస్త్ర దృష్టి లేని వారికి ఈ ప్రపంచము విభాగాలుగానుండుట యిష్టము. అందులో తమకు కావలసినదానిని వెతుకుకొనుచుందురు. వాటి యిట్టి లోకమున కేమి చెప్పవలెను! “భేదములు లేవు; అంతయు ఒక్కటే; ఆ యొక్కటిలో పుణ్యము పాపములు లేవు” అని చెప్పఁగూడదు; మహార్షులుగాదులు లేవని చెప్పఁగూడదు. ఎందువలన? వినువానికి వివేకము (Discrimination) లేదుగనుక. వానికి విరాగము వచ్చిన

దాఁక చెప్పఁగూడదు. ఇది వేదానుశాసనము. మన యనుభవము కూడ అంతే. మన యధికారమును మించి చెల్లఁగూడదు; కాని ప్రత్యేక పరిస్థితులలో (Special Cases) చెల్లవచ్చును. ప్రతి వానికి చెప్పఁగూడదు. ప్రతివానివలన వినఁదలఁపఁగూడదు. ఎవరైన వాకిటిలోనికి వచ్చి, 'అమ్మా' మధుకరము పెట్టు'మని యడిగినపుడు, 'నీవు బ్రహ్మము; మధుకరమును బహ్మమే' అని చెప్పినచో ఏమి సామరస్యముండును! అడిగినవాని యధికారమునుబట్టి చెప్పవలెను. అట్లు చెప్పుటవలన అందఱును తృప్తి నొందుదును అందఱును తృప్తిగానున్నచో అసహనముండదు. అంతయు అన్నియమే యన్నప్పుడు నిత్యమైన పదార్థమేదో తెలుసుకొనఁవలెగదా! ఇందు లక్షై భక్తి కర్మయోగ జ్ఞానములలో ఎల్లఁగును వారి వారి రుచిని అనుసరించి తగినదానిని అవలంబించవలెను.

2. దుఃఖమును చూడఁగల్గుట

ప్రతిదానికి భూతభవిష్యద్వర్తమానము లున్నవి. దినమునకు ఆది మధ్యాంతములున్నవి. ప్రతి దినము తినుట తిరుగుట నిద్రపోవుట మొదలగునవి జరిగిపోవుచున్నవి. వీని కన్నింటికి ఆదిమధ్యాంతము లున్నవి కాని మన జీవితమునకు యౌవనస్థితికి అంతమున్నదని యను కొనలేము. విచారింపలేము. ఎల్లప్పుడు యౌవనదశయందే యుండ వలయునని కోరుచుందుము. ఇట్టి యౌవనము అంతమొందినను చూడము. కోరికలకు అనుగుణముగా ఇంద్రియములు పనిచేయని స్థితి వచ్చినప్పుడు యౌవనదశ పోయినదే యని విచారింతుము. మఱి మనయౌవత్తు ఉనికిని (Whole life) అంతమున్నది. కాని మన యునికి యొక్క అంత్యమును చూచుటకు మనకు ఇవముండదు శాస్త్రీయములైన కర్మలే మన అంత్యమును మనకు చూపగలవు. శాస్త్రీయములైన కర్మలనఁగా వేదములో చెప్పఁబడిన కర్మలే అని గ్రహింపవలయును. వైదిక కర్మానుష్ఠానము వలనఁగా మన జీవితము యొక్క ప్రపంచము యొక్క ఆదిమధ్యాంతములను చూడలేము.

వర్తమానములో దుఃఖమును చూచుట చాల కష్టము వర్తమానమునందు అభిమానము పోయినఁగాని దుఃఖమును చూడలేము. “వియోగమువలనఁ గలుగు దుఃఖమును స్మరించి, ప్రియజనమునందు స్నేహమును వీడుము” స్మృత్వా వియోగజం దుఃఖం త్యజస్నేహం ప్రియేజనే. అని లక్ష్మణుఁడు రామునకు చెప్పినాఁడు. ఇంతమాత్రము మనకు తెలియదా అనవద్దు మనకు అనుభవములో నున్నను వేనిని గుర్తించుటకు ఇష్టపడమో అట్టివానినే శాస్త్రము బోధించును కొన్ని విషయములు మనకు తెలిసినవేయైనను జ్ఞాపకము చేసినప్పుడుగాని చక్కఁగా తెలియవు. మనజ్ఞానము, దాని వైఖరి బహు విచిత్రము. అత్తను చూడవలయునన్నచో స్నేహములను మానివేయవలయును. అవియున్నియు అత్తను తెలుసుకోవలెనన్నవానికి శత్రువులు. పూర్వము ఎంతో సుఖముగానున్న రామరాజ్యములోకూడ ఋషులు సంసారమును వదలి, అడవులలోనికిపోయి తపస్సు చేసికొన్నారు; అనఁగా స్నేహములను వదలుకొన్నారన్నమాట.

8. కాలపరిస్థితి-ప్రభుత్వ కర్తవ్యము

ఇట్టి ఋషులను రక్షించుట ప్రభువులకు ముఖ్యకర్తవ్యము లేకున్నచో ధర్మము నిలువదు. ధర్మము నిలువనిచో లోకయైన సుఖముండదు కావుననే రాముఁడు ఋషుల రక్షణకు పూనుకొని నాఁడు ‘ఎందుకు నీవు ఋషులను చంపినావు’ అని రాముఁడు ఖరుని అడిగినాఁడు. వాఁడు సమాధానము చెప్పలేదు. అందువలన రాముడు వానిని చంపినాఁడు. దుష్టులను శిక్షించి శిష్టులను రక్షించుట పరిపాలకులకు అపశ్య కర్తవ్యము. ఇది జరుగనిచో అరాజక మేర్పడును. ఇప్పటి స్థితి మన గ్రంథములలో ఇంతకు ముందే అనేక విధముల వర్ణింపఁబడియున్నది. ధర్మరాజు భీష్ముని ఇట్లుడిగినాఁడు. “వీడి ధర్మమో వీడి యధర్మమో తెలియక అధర్మమే ధర్మముగా చలావణి యగుచున్నప్పుడు, ఎవరియందును వర్ణధర్మములు ఆశ్రమధర్మములు కన్పించనప్పుడు, అన్ని మర్యాదలు అడుగంటి, వరములు లేక, పంటలు పండక, ఒకరి నొకరు మోసపుచ్చుచు ప్రజలు

దొంగలవలె బ్రతుకుచున్నప్పుడు, బ్రాహ్మణుడు ఎట్లు బ్రతుకవలె అప్పుడప్పుడు ఇట్టి పరిస్థితులు సంభవించుచునే యుండును. ప్రభువులు సరిగానున్నచో దేశములో యౌనుముండదు రాజయొక్క ప్రవర్తనను బట్టియే కృతాదియుగముల ధర్మములుకూడ ఏర్పడుచుండును. ప్రభుత్వము ధర్మమును రక్షింపనప్పుడు, మహాపతాకము తటస్థించినప్పుడు ధార్మికులై నవారు విజ్ఞా బలముచేత తమకు కావలసిన దానిని సాధించుకొనవలయునని పెద్దలు చెప్పియున్నారు. ఇట్టి సందర్భములోనిదే విశ్వామిత్ర చండాల సంహార పృత్యాంతమని గ్రహింపవలసియున్నది మృత్యువు నెదిరించుటకు పూనుకొనిననే తప్ప, చావునకుభయపడినచో, ఎట్టి ధర్మమును సాధింపలేము; ఆత్మవిచారణయును చేయలేము

4. నిష్కామ కర్మ

మృత్యువు నెదిరింపలేక పోవుటకు ముఖ్యకారణము కామమే. అనగా ఈ శరీరముతో సకల సుఖములను సంపాదించవలయుననుకొరికయే. ఈ కామ మెట్టిదో శ్రీకృష్ణభగవానుడు అర్జునునకు వివరించి చెప్పినాడు, “విషయములను ధ్యానించువానికి నానియందు సంగము కలుగును. సంగమువలన కోరిక పుట్టును. దానివలన కోపము జనించును”

శ్లో॥ ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సజ్గస్తేషూప జాయతే |
సజ్గాత్ సంజాయతే కామః కామాత్ క్రోధోఽభిజాయతే ||

[భ. గీ. 2-63]

“స్వధర్మము నాచరించుచు చచ్చిపోయినను మేలే, కాని ఘర ధర్మము మాత్రము భయంకరము” అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పగా, అర్జునుఁ డిట్లు ప్రశ్నించెను. “మఱి బలవంతముగా నియోగింపఁబడినవానివలె మానవుడు తనకు ఇష్టము లేకున్నను ఏ కారణముచేత పాపమును చేయుచున్నాడు.”

శ్లో॥ అథ కేన ప్రయుక్త్యోయం పాపం చరతి పూరుషః

అనిచ్ఛన్నపి వాస్తేయ! బలాదివ నియోజితః (భ. గీ. 8-36)

అందుల కామన యిట్లు సమాధానము చెప్పెను. “రజోగుణ సముద్భవమైన కామమే యిందులకు కారణము. ఇదియే క్రోధ మగుచున్నది. దీనికి ఎంత యాహార మొసంగినను ఇది తృప్తి నొందదు. కావున నిది మహా పాపాత్మకము. కాబట్టి యీ సంసారము నందు దీనిని శత్రువునుగా నెఱుంగుము.”

శ్లో॥ కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణ సముద్భవః

మహాశనో మహాపాశ్చ విధ్వేన మిహ వైరిణమ్
(భ. గీ. 8-37)

కాబట్టి మృత్యువును తెలిసికొనుటకు, మృత్యువై పోకుండుటకు నీ స్వరూపమును చూచుకొనుటకు పాపచరణమే ప్రతిబంధకము కావున ఆ పాపమునకు కారణమైన కామమును చరిపివేయవలయును.

కామము వేటు, ప్రేమ వేటు ప్రేమతో మనము బలి (Sacrifice) యగుదుము, కామముతో ఇతరులను బలి చేయుదుము. కావున కామమును ప్రేమయని భ్రమపడరాదు. ప్రేమలో నీవు బలిదైపోవుచున్నప్పుడు, దేనిని రక్షించుటకై నీ శరీరమును బలిపెట్టు చున్నావో, అదియే అప్పటికి, తాత్కాలికముగా, నీ స్వరూపమని తోచును. కాని అది భ్రమ నీకన్న భిన్నమైన మఱి యొకటి నీ వెట్లగుదువు! కనుక నిన్ను నీవు చూచుకొనవలెనన్నచో, నీకన్న భిన్నమైన దానిని దేనినైనను నిన్నుగా భ్రమింపక, నమ్మదిగా పరిశీలించుచు, నిన్ను నీవు గుర్తించువఱకు, నీవు కాని దాని నెల్ల త్రోసివేయు చుండవలయును. ఇట్లు విచారింపు చున్నచో,

వప్రేమచేత నీ శరీరమును సైతము బలిపెట్టునంతటి త్యాగమునకు సిద్ధపడినావో, ఆ ప్రేమకు అసలాధారము నీవే యని తుదకు గోచరించును అప్పుడు, “ఎవనికైనను తన కొఱకే సర్వము ప్రിയమగుచున్నది. (‘ఆత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియం భవతి’-బృహదారణ్యకము) అని శ్రుతి చెప్పిన మాటలు అర్థమగును మరి కామ పరత్వమునందు ఇట్టి యవకాశమే లేదు. కామవశునకు ఈవిచారణయే పుట్టదు. కామపరాయణులైనవారు ఘోర తపస్సులను చేసి మహాశక్తులను గూడ సంపాదించవచ్చు. అంతమాత్రమున వారిని మహానీయులుగా భ్రమింపరాదు. ప్రముఖులైన రాక్షసు లందఱు మహాతపస్వులే, కాని మహాత్ములు కాదు. వారు ఒకప్పుడు వహించు ఇంద్రియ నిగ్రహము కూడ వారి కామపరాయణతకు సాధనమేకాని పారమార్థికము కాదు ఈసందర్భమున రావణుని మరణమును గూర్చి విలపించుచు మండోదరి యన్న మాటలు గుర్తింపఁదగి యున్నవి. “కామమును అరికట్టి మహాతపస్సు చేసి ఐశ్వర్యములను సంపాదించినావు ఆ కామమునీపై అతికోపముతో నీచేత నీతను తెప్పించి నిన్ను సర్వనాశనము చేసినది.” కావున కామమయొక్క శక్తిని గుర్తింపవలె. తపశ్శక్తులు కలనారందఱు ధార్మికులని జ్ఞానులని భ్రమించి వారిని ఆశ్రయించి చెడిపోఁగూడదు.

ఇది గుర్తించినవాఁడు కనుకనే ప్రహ్లాదుఁడు తన తండ్రియొక్క తపశ్శక్తులను చూచి మోసపోలేదు. హిరణ్యకశిపుఁడు ఎంత ఘోరమైన తపస్సు చేయఁగలిగినను, ఎన్ని శక్తులను సంపాదించినను, లోకముల నన్నింటిని జయింపఁగలిగినను తన యింద్రియానీకమును చిత్తమును జయింప లేకపోయినాఁడు. దీనినే ప్రహ్లాదుఁడు తండ్రికి గుర్తు చేసినాఁడు

ఉ॥ లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించినవాఁడు లింద్రియానీకముఁ జిత్తమున్ గెలువ నేరవు నిన్ను నిబద్ధుఁ జేయు నీ

భీకర శత్రులాహ్వరం బభిన్నుల జేసినఁ బ్రాణికోటిలో
నీకు వికోధి లేఁ దొకఁడు నేర్పునఁ జూడుము దానవేశ్వరా
(7-267)

ఇట్టి మహానుభావునకుఁ గూడ చిత్తమునందు కోరిక లేవియు లేకుండ
పోయినవా లేదా యను సందేహము విష్ణుదేవునకే తీరలేదు. ఆ
పరమేశ్వరుఁడు ప్రహ్లాదు నెట్లు పరీక్షించెనో చూడుడు

కా॥ సంతోషించితి నీ చరిత్రమునకున్, సద్భద్రమా గాక; నీ
యంతర్వాంచిత లాభమెల్లఁ గరుణాముత్తుందునై యిచ్చెదం
జింతం జెందకు; భక్త కాముమండ నే సిద్ధంబు దుర్లోఖ్యుడన్
జంతుశ్రేణికి, నన్నుఁ జూచినఁ బునర్జన్మంబు లేదకా॥ (7-269)

ఆ॥ వె॥ సకలభావములను సాధులు విద్వాంసు
లఖిలభద్ర విభుడ నైన నన్ను
గోర్కు లిమ్మొటంచుఁ గోరుదు; రిచ్చెద
గోరు మెద్దియైనఁ గుఱి నీవు॥ (7-270)

అని పరమేశ్వరుండు ప్రహ్లాదునియందుఁ గల సకామత్వంబుఁ దెలియు
కొఱకు వంచింది యిట్లానతిచ్చిన నతండు నిష్కాముం డైన
యేకాంతి గావునఁ గామంబు భక్తియోగంబునకు నంతకాయంబని
తలంచి యిట్లనియె కామంబులకు వెఱచి ముముక్షులిడునై
జేనుంబుకొఱకు నిన్నుఁ జేరితి రాజులుం బ్రయోజనంబు
లర్థించి భృత్యులకు నర్థంబు లొసంగుదురు; రవిధంబునం గాదు;
నాకుం గామంబు, 'లేదు', నీకుం బ్రయోజనంబు లేదు; ఐనను
దేవా వరదుండ వయ్యెదవేని గామంబులు వృద్ధిబొందని వరంబు
గృహసేయుము; కామంబులు విడిచిన పురుషుండు నీతోడ సమాన
విభవుండగు (7-271)

అట్టి మహాభక్తుడు కూడ తనయందు, “కామంబులు వృద్ధిఁ బొందని వరంబు గృహసేయు” మని ప్రార్థించినాడు. అనగా తనయందు కామబీజము లున్నవని గుర్తించినాడన్నమాట. కనుక నిష్కామత్వము ఎంత దుర్లుభమో మనము దీనినిబట్టి గ్రహింప వలసి యున్నది. దీనిని సాధించుటకు మన మిప్పుడు చేయుచున్న పనులను నిష్కామముగా చేయుచుండుడని పెద్దలు చెప్పియున్నారు. కాని సాధారణముగా ఎవరు ఏపనిని నిష్కామముగా చేయలేరు, కొన్నిపనులు మాత్రమే నిష్కామముగా చేయఁదగి యున్నవి ఏపని వలన ఏఫలము వచ్చునో, ఆ ఫలము తాకుండ చిత్తశుద్ధి కలుగునో, అనగా చిత్తములోపల సర్వదోషములకు కారణమైన కామము తొలఁగింపఁబడునో, ఆపనియే నిష్కామముగా ఆచరింపఁదగినది. అది వైదిక కర్మయే. లోకతంత్రములో నేదియు నట్లుండదు. ప్రపంచ వ్యవహారమున ప్రతిపనికి ఏదియో ఫలము కలుగుచునే యుండును. శాస్త్రములో చెప్పిన కర్మము సక్రమముగా చేసినచో స్వర్గాదులు వచ్చును. ఆ కర్మలనే నిష్కామముగా చేసినచో స్వర్గాదులు రావు; చిత్తశుద్ధి కలుగును. జనకుడు వైదికకర్మము నిష్కామముగా చేసినాడు అతనికి అభయమే (ముక్తి) వచ్చినది గాని స్వర్గాదులు రాలేదు. ఏ ఉపాసన నైన సక్రమముగా చేసినచో ఉపాస్యదేవత ప్రత్యక్ష మగును. విక్రమాదిత్యుడు సక్రమముగా ఉపాసనచేసి రాజ్యమును స్థాపించినాడు. కోర్కలు ప్రజలముగా నున్నప్పుడు ఉపాసనచేసి ధర్మమార్గమున వానిని తీర్చుకొనుట తప్పగాదు. క్రమముగా కర్మలను నిష్కామముగా చేయుటకు ప్రయత్నింప వలయును. ఇట్టి రహస్యములు తెలియక ప్రతివాఁడు రాజకీయ నాయకులు కూడ, ప్రతిఃని, వితంతూర్వాహము వంటి పనిని కూడ, నిష్కామముగా చేయుచున్నామని చెప్పుట, రావణుడు ఇంద్రియ నిగ్రహము చేసినానని చెప్పుట వంటిదే యగును.

జేవిని సంపాదించుటకై వరు సాధనము, సాధనము, సాధ్యము, అను నీ మూడూ శాస్త్రపద్ధతిలో నుండవలెను. కొంతమంది బాట సారులు ఒకచోటికి వెళ్ళుచున్నారు వారికి ఆకలి యైనది, త్రోవలో నేవో కొన్ని చెట్లు కన్పింపఁగా వాని కాయలను తిన్నారు. అప్పుడు కడుపులో నొకమంట బయలు దేరినది. మఱికొంత దూరము వెళ్ళిన తరువాత ఆ మంట పోవుటకై మరల నేవో చెట్లకాయలను తిన్నారు. అవి ఉమెత్త కాయలని వారు గమనింపలేదు. అంతటితో వారికి పిచ్చి పుట్టినది. ఆ పిచ్చివో రాత్రి పండ్లెందు గంటలప్పుడు వారు ఒక దుర్గమును చేరి అక్కడనున్న ద్వారపాలకులతో పోట్లాడినారు. ఆ ద్వారపాలకులు వీరిని కొట్టి తఱిమి వేసినారు. కొందఱు చనిపోగా, మిగిలినవారు పారిపోవుచు కందకములోఁబడి మొసళ్ళచే భక్షింపఁబడి నారు. ఇది త్రిపురాకహస్యములో నొక కథ దీనినిబట్టి మనకుఁ దోచినదలయు మనమున్న బాధలను వీరి జేయునని ఆచరించకూడదు అని గ్రహింపవలసియున్నది. అట్లు చేసినచో ఉన్న బాధలు పోక పోగా, ఇంకను అపద్ధము కలుగను. కాంచుట్టి త్రిపురాయుధును శాస్త్ర ప్రమాణ్యమును పాటింపవలయును; అట్టి శాస్త్రీయకర్మాచరణమే శ్రమముగా చిత్తశుద్ధిని కలిగించును.

6. తా దా తస్యే ము

ఏది కావలెనని మనము కోరుచున్నామో అదియే మనమై నట్లు భావించుము. ఒకఁడు మేడ కట్టవలెనని యనుకొనుచు; దానిని గూర్చియే భావించుచుండును మేడ కట్టలేకపోయినప్పుడు వాఁడు, అట్లు కట్టలేక లేకపోవుట, తనకేవో పెద్ద అవమానమైనట్లు, చివరకు ఆమెడియే తానైనట్లు, అదిలేకపోయినచో తనబ్రతుకే వ్యర్థమైనట్లు బాధపడును. మఱిరామునకు పట్టాభిషేకమున్నను, వనవాసమున్నను ఒక్కటిగానే తోచినది. దశరథునకు మూత్రము రామునికి పట్టాభి షేకము జరుగకపోవుట తనకు బ్రతుకే లేకపోవుటగానే తోచిదనిన.

మనము మన మనుకొన్నదానితో తదాత్మ్యమే పొందుదుము. అందు వలననే అనుకొన్నవి జరుగనప్పుడు మన బ్రతుకే వ్యర్థమైనట్లు భాధ పడుచున్నాము. మనము ఎంత చిన్న విషయములో ఎంత యోరాల పడుదుమో చూడుడు. ఉదయమున క్షురకర్మ చేయించుకొనవలె నని మంగలిని పిలిపించినప్పుడు, అతని రాక ఆలస్యమగు కొలది మనము పడు నాతురత చూచి తీరవలసినదే. అతడు వచ్చువఱకు వాతొక పని తోచెడు. మన మేది సంకల్పించినను ఇంతే. అదిజరుగు వఱకు వీదో యోభపడుచునే యుండుము. కాబట్టి యధార్థముగా మనస్సు సంగతిని గుర్తింపవలయును. “నేను భావములతో పోరాడు చున్నాను కాని మనుష్యులతో కాదు” (“I am fighting against ideas but not against men”- German Philosopher, Theory of Superman) “సంకల్పించుచు ఆరాటపడుచున్న యీ వ్యక్తి నేను కాదు; ఈ వ్యక్తికి వై వాడును; అని తెలిసికొనుము. అప్పుడు నీలోని హృదయము పట్టుకొనుట యెట్లో అవగత మగును —” అని నీషి అని దర్శకు వేదాంతి చెప్పినాడు.

6. జ న్మాంతరములు

ఈ జగత్తునకు కారణమైన యాశ్చర్యమైన మనకును కారణమే అనుట సమంజసము. అయినచో ఈశ్వరుడు మన జన్మలకు ఎట్లు కారణ మగుచున్నాడు? ఆయన మన జన్మలకు కారణమైనచో, సుందరులు వికలాంగులు, బుద్ధిమంతులు బుద్ధిహీనులు, మొదలుగా యీ యనంతములైన భేదము లెందుల కున్నవి, యను ప్రశ్న యుదయించును. ఈ భేదములకు సమాధానము కుదుర్చుకొనుటకే పూర్వ జన్మ, పునర్జన్మకలవను సిద్ధాంతము బయలుదేరినదని కొందఱు దురు. అప్పుడు ఒక వ్యక్తి పుట్టుటకు పూర్వమున్నదా? లేదా అను ప్రశ్న యుదయించును. ఈ ప్రశ్నలకు ఏ మతమువా?

నను సమాధానము చెప్పవలసియే యున్నది. పుట్టకపూర్వము ఉన్నచో జేవుఁడు ఎక్కడ ఉన్నాఁడు! దేవుని దగ్గఱ ఉన్నాడా! దేవుని దగ్గఱ ఉన్నచో సుఖముగా గనా ఉండవలె! అట్లు సుఖముగా ఉన్నవాఁడు ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చినాఁడు! జవాబులేదు. తోళ్ళ వర్తకుఁడు చెప్పలు, పటకాలు, టోపీలు మొదలుగా అన్నింటిని తోలుతోనే చేయును. కాని చెప్పలు కాలికి, పటకాలు నడుమునకు, టోపీ తలకు పెట్టుకొందుము చెప్పలను వాకిటి తోనే వదిలిపెట్టి పటకాను, టోపీని ఇంటితోనికి తీసికొని పోవుదుము. తోళ్ళవర్తకునకు తోలు దృష్టితో అన్నియు ఒకటే. ఉపయోగ దృష్టితో మనము ఆ వస్తువులలో భేదమును పాటించుచున్నాము ఇట్లే మనదృష్టితో సృష్టిలో కొద్దివి, గొప్పవి, మంచివి, చెడ్డవి, అని యెన్ని భేదములున్నవి. దేవుని దృష్టిలో అన్నియు ఒకటే. అందులను సమానములుని కొందఱు సమాధానము చెప్పుకొనుచున్నారు. ఉద్యోగము దొరకక కొందఱు బాధ పడుచుండగా, దొరికిన యుద్యోగములో అభివృద్ధిలేక మఱి కొందఱు వ్యధనొందుచున్నారు. అందఱును సమానులేమైనచో ఈ కొఱత, విచారము ఎందులకు? చెప్పలు, పటకా, టోపీ మొదలుగా అన్ని వస్తువులలో తోలు ఉన్నట్లే మానవులందఱియందును భిగవత త్వము సమానముగనే యున్నది కదా! నిజమే, మఱి తోలు ఆచేతనము; మనము చేతనులము. కాబట్టి మనకు విచారము, దిగులు, సంతోషము అను భేదము లున్నవి. వస్తుతత్త్వము ఒకటే అని యనుకొన్నంతమాత్రమున ఈ భేదములు పోవుటలేదు; దిగులు తీయుట లేదు. కనుక పై పిచ్చి సమాధానముతో బుద్ధిగలిగిన వాఁడెవఁడును తృప్తి పడఁడు

పోనీ చచ్చిపోయిన తరువాత ఎక్కడనో ఒకచోట అందఱు సమానముగా నుందురా! అక్కడ ఈ భేదములు, దుఃఖములు ఉండవా! అసలు తరువాత ఉండవలెనన్నచో చచ్చిపోవునపుడు ఉండవలెగదా! అప్పుడు లోకుల కంఠమున నేను కన్పించను గనుక లేనివాడనే. వారి దృష్టిలో నేను లేకపోయినచో పోవెందు అసలు నేను శరీరమును వదిలి యథార్థముగా ఉన్నచో ఎట్లుండును, ఏమి చేయుచుండును మృత్యు కాలమందు మృత్యువును నేను చూడఁగలనా! నేను దానిని చూడఁగలిగినచో, నా శరీరమును హరించుచున్న యా మృత్యువుకు లోబడుటకన్న నవమానము, అపద మటే యొంటి కలదా! మనకువట్టి యహంకారమే. మృత్యువుపైఁబడినపుడు జంతువు లెట్లు లొంగిపోవుచున్నచో మనమును అట్లే లొంగిపోవుచున్నాము. మన యీ వట్టి యహంకారమునకు నిదర్శకముగా ఒక నామిది కలదు. “గుర్ఖ గూడెక్కె రాజు మేడెక్కె” అనఁగా మనుషుఁడెంత గూడె ననుపశువుతో సమానముగానె పగలంతయు తిండికై తిప్పుటవడి రాత్రి కాఁగానే విశ్రమించుటకు నీదో ఒకచోటు చూచుకొనుచునాడన్న మాట. మానవుఁడై పుట్టి అంతకుమించి విచారణ యేమియు చేయనన్నచో పశువునకు వానికిని భేదమేమున్నది!

పశువులకు లేని బుద్ధిశక్తి మనకు ఉన్నది అదియే ఒక విశిష్టత. మన బుద్ధిశక్తిగల శక్తి అమేయము. అది రూపమున్న వస్తువులనే కా రూపము లేనివానినిగూడ గ్రహింప గలదు. వాయువునకు, ఆకాశమునకు సుఖదుఃఖాలకు రూపము లేదు, కాని వానినిబుద్ధి గ్రహించుచునే యున్నది కాని వేరుచోట చెప్పఁబడిన పెక్కు విషయములను గ్రహింపలేకున్నది. మనము దేవతల నుద్దేశించి యాహూతుల నొసరిగినచో అగ్నిహోత్రుఁడు వానిని దేవతలకు చేర్చుచున్నాడని శ్రుతి చెప్పుచున్నది. ఇది మన సాధారణ బుద్ధికి గోచరమా కాదు. కాని ఆ బుద్ధికి శాస్త్రములో చెప్పిన సంస్కారమును కలిగిరిదినచో అది యిట్టి యశోదియ విషయములను కూడ గ్రహింపఁగలదు; అప్పుడు మృత్యువును జన్మాంతరములను కూడ అది చూడఁగలదు.

అందఱు సమానులు కాదు

1. మానవ జన్మము

ఎవని పూర్వజన్మకర్మ ఎట్లున్నదో, అట్టి జన్మయే వానికి కలుగుచున్నది. అంతేకాని పక్షపాతము కలిగిన యెవఁడో యొక దేవుఁడు తన యిష్టముపచ్చివట్లు నిష్కారణముగా సుఖదుఃఖములను కలిగించుచు మనుష్యులను సృష్టించుట లేదు. సృష్టిలో మనుష్య జన్మము కాక పశుపక్ష్యాది జన్మలు, దేవతాజన్మలు కూడ నున్నవి. అట్టి జన్మలలో వది యుత్కృష్టమో, అట్టి మంచి జన్మమును మనము సంపాదించు కొనుటకు ఏ పుణ్యకర్మలు చేయవలయునో శాస్త్రములో విశదముగా చెప్పబడి యున్నది. అనగా మానవ జాతిలో ఎవడు ఏవర్ణము కావలెనని కోరుకొనునో ఆవర్ణనమునం దాతేఁడు పుట్టఁగలఁడు. ఒకానొక వర్ణమున జన్మించిన తరువాత, అందుండి ఇంకను మహోన్నతములైన దేవతాది జన్మలను పొందుటకు ఏయే కర్మలను అనష్టింపవలెనో శాస్త్రముగో చెప్పబడియే యున్నవి. జంతువులలో సరజన్మ దుర్లభము. అట్టి మంచి జన్మను పొంది, ఇంకను మహోన్నత స్థితుల నందుకొనుటకు గొప్ప యవకాశము దొరికినప్పుడు, ఆ యవకాశమును ఇటు అభ్యుదయమునకుఁ గాని, అటు నిశ్చేయస్వమునకు గాని వినియోగించుకొనక గ్రామ్య సుఖములతో కాలము గడుపువాఁడు పశుపాయుడు నేను మనుష్యుఁడను, పశువును కాదు అని తెలుసుకొనుట, నేను పశువువలె వర్తింపను అని యహంకారము నొందుట చాల అవశ్యకము. పిల్లవాఁడు కాలువలో నీళ్లను నోటితో త్రావుదునా అని యడుగును. 'నీవేమి దూడనటరా' యని అడిగినచో వాఁడు నవ్వును. అనిగా ఎక్కువ జన్మయెత్తినను తక్కువజన్మ బుద్ధులు తిరిగి పుట్టుచునే యుండునన్న మాట వివ్యా విజ్ఞాముల చేత శాస్త్రాచార్యోపదేశముచేత తన స్థితి నుండి క్రింది పడకుండ పైకిపోవుటకే ప్రతివాడు ప్రయత్నింపవలెను.

నేను హన్యుడను అని యనుకొన్నమాత్రమున చాలదు. మనుష్యత్వములో కూడ తన యంతస్తును గుర్తింపవలె బ్రాహ్మణుడుగా పుట్టినవాడు 'నేను బ్రాహ్మణత్వ మను నొకయంతస్తులో ఉన్నాను, దీని నుండి పైకి పోవలయు' కాని, క్రిందికి దిగజారరాదు' అన్న యభిమూసయు అహంకారము కలిగినప్పుడే తాను చేజువలసిన శాస్త్రబోధితములైన కర్మశ్రేణి తేలిసికొనుము అట్లే మగవాడుగా పుట్టినంత మాత్రమున చాలదు; స్త్రీ పురుష జన్మలో తారతమ్యమును తెలిసికొని స్త్రీకన్నా ఉదాత్తముగా వర్తించుటకు ప్రయత్నింపవలయును.

తన్ను తాను తెలుసుకొనుట సులభము కాదు. తాత్కాలికములైన యీ స్త్రీ పురుషాది భేదములను వదిలి అసలు తాను ఎట్లున్నాడో తెలిసికొనవలె. శాస్త్రములందు దీనికొక ప్రత్యేక ప్రణాళిక కలదు. దీని ననుసరించుటకు అధికారమును సంపాదించవలె ఇది యంతయు "విద్య" అనుపేర శాస్త్రమునందు కలదు. ప్రిస్తుతస్థితిలో ఎవఁడైనను తన్ను ఎట్లు తెలుసుకొనచున్నాడను? 'పాంచభౌతికమైన శరీరము, చచ్చువటకు అన్నియవస్థల యందు నుండు ప్రాణము, అలోచించు మనస్సు-ఇవి యన్నియు నేను' (భూత శరీరః, ప్రాణమయః, మనోరూపః అస్మి అని అనుకొనచున్నాడను మఱి యివి మాత్రమే నేనయినచో, ప్రాణము పోయినచో నే నుండును గదా! ప్రాణము పోయిన తరువాత కూడ నే నుండునని తెలిసి కొనటకు, ఇంతకు పై మెట్టుకు వెళ్లవలెను. అనగా, "భూతములే శరీరముగా కలవాడను కాను; ప్రాణమే శరీరముగా కలవాడను" అని తెలిసికొన్నచో అప్పుడు, "ప్రాణము పోయినచో నేను పోను; ఈ ప్రాణముతోకూడ ఎప్పుడును మనస్సు ఉండును" అని, తెలియును. ప్రాణ శరీరః మనోమయః భారూపః పిమ్మట బ్రహ్మముగా నేను జ్ఞాన స్వరూపుడను అని తెలియును. ఈ విధముగా ఉచిత నిరపవలనని శాస్త్రములలో చెప్పబడి యున్నది. దీనికి అధికారము సంపాదించవలె. ఈ శరీరమే నేను కాదను జ్ఞానము ఎవ

రెవరికి పుట్టుకతోడనే యెంతెంతకలనో అక్కడినుండి పైకి పోక వలెను. కనుక దీనినే “వీనికింత యధికారము కలదు” అని ఒక్కొక్క జన్మ ను ద్వేషించి శాస్త్రము చెప్పుచున్నది.

2. అందఱును ఒక ధర్మమే కాదు.

అందఱు అను బహువచనములోనే ఒక్కొక్కఁడు ఒక్కొక్క వ్యక్తిత్వము కలవాఁడని (Differently Constituted individual) స్పష్టముగా నున్నది. కాఁబట్టి అందఱును ఒకేధర్మము పనికి రాదు. ఇదియే భగవద్గీతలో స్వధర్మము, పరధర్మము అని వివరింపబడినది. జన్మమును బట్టి, స్థితిని బట్టి, జ్ఞానముయొక్క దశను బట్టి ఎవని ధర్మము వానిదే. సోక్రటీసు యొక్క అంతస్తును చూడుఁడు. అతఁడు తన శిష్యులతో ఇట్లు చెప్పినాఁడు. “నేను చచ్చిపోయిన తరువాత నా శరీరమును మీ యిష్టమువచ్చినట్లు చేయుఁడు. కాని యీ శరీరము సోక్రటీసు కాదనిమాత్రము తెలిసికొనుఁడు.” కాఁబట్టి ‘దేహము నేను’ అను సామాన్య జ్ఞానమునుండి, “దేహము నేను కాదు” అను విశేష జ్ఞానము వఱకు పుట్టిన ప్రతివాఁడు ఒక్కొక్క స్థాయిలో (Grade) ఉండును. పుట్టిన ప్రతిజంతువు ఒక వ్యక్తియే. ప్రతివ్యక్తికి తన్నుగూర్చిన జ్ఞానమునందు ఒక పరిణామము ఏర్పడి యుండును. అందువలన ప్రతివ్యక్తియు తాను అందుకొన్న మెట్టు నుండి పైకి పోవుటకు చేయవలసిన కర్తవ్య విధానము వానికి స్వధర్మము. అట్లుకానిది పరధర్మము

మనశరీరమును గూర్చియే మనకు తెలియక బాధపడుచున్నాము. ఒకఁడు చచ్చిపోయిన తరువాత కనబడు శవమును వాని శరీర మను చున్నాము. కాని అసలు నిజము మనకు తెలియదు. “హానీతిం దుదితం” ఇవన్నియు ఈ శరీరము యొక్క అంగములే’ అని వేదము చెప్పుచున్నది. ఇవి ఆత్మ యొక్క అవయవములు కావు. జీవదవస్థ, మృతావస్థ అని శరీరమునకు రెండవస్థలున్నవి.

ఈ యవస్థల యదార్థ రూపము జ్ఞేయైవేద్యము. నేనబ్రతికియున్నా నన్నచో ఇంకను చావలేదన్నమాట, మా అబ్బాయి పెద్దవాఁడు అగుచున్నాఁడన్నచో మృత్యువునకు దగ్గరగా వెళ్ళుచున్నాఁడని తెలుసుకో. ఇట్లునుకొనుటకు అభిమానము పోవఁ బ్రతుకు ఒక ప్రకృతి అని తెలిసినచో చావును చూడఁగలవు. బ్రతు తోతాదాత్మ్యమును పొందుట అను ప్రమాదము, అనగా పొరపాట పోవలె “ప్రమాదో ధీమతా మపి” ఆహార నిద్రా భయ మైధ ములను పొందుటలో తప్పులేదు, ఒప్పులేదు అది సామాన్య జం స్కరావము. కనుక ఈ జంతుత్వమును దాటవలయును. ముఁ క్షీదైవము ఒకలక్ష్యము (Goal) ఉన్నప్పుడే తప్పులు, ఒప్పులు బయ డేరును. అసలు తప్పునఁగా నేమి! ఒప్పునఁగా నేమి! అవి మనము పని యనుకొనుట వలననే యున్నవా! అనుకొనకున్నచో లే! మనము ఏర్పరచుకొన్న లక్ష్యమునకు మనము అవలకబించుచు యా హారాది ప్రవృత్తి అనుకూలమైనచో అది ధర్మ మనిపిం కొనును; ప్రతికూలమైనచో అధర్మమగును ప్రతివానికి బ్రతుకన్న సంతోషమే, చావన్నచో దుఃఖమే అట్లే ఈలోకములో ; ముగా నుండవలయుననియే కాక, చనిపోయిన తరువాత తానెక్క నైన నున్నచో అక్కడ కూడ సుఖముగా నుండవలయునని ప్రతిపాడును కోరుకొనుచుండను. మఱి స్వధర్మ మొక్కటే యిరిం సాధనము శాస్త్రీయముగా కర్మలు చేయు వారికి ఇహపరల ములలో సుఖము కలుగును. కలియుగములో స్వధర్మములు సాగు కాలః శమున వచ్చు కల్లోలములతో నీకేమి సంబంధము! వ గూర్చి నీవేమి చేయగలవు! కాలముసంగతి లోకముసంగతి కే దులక! నీసంగతి నీవు ఆలోచించుకొనుము నీవున్న స్థి! నీపెట్లు బాగుపడఁగలవో అది ఆలోచించుకొనుము. నీవు స్వత ముగా కాలగతులను ఎంతవఱకు ఎదుర్కొనఁగలవో అంతవ స్వధర్మము నాచరించుచుండుము. నీ జవాబుదారి అంతవ యుండను. ఆ స్వధర్మాచరణము చేతనే నీవు ముందుకు పోగ

3. భంగీజన్మము పుణ్యప్రదమా!

ఈ కాలమున ధర్మమును తెలుసుకొనుట సులభము కాదు. ధర్మ మనఁగా ఏమి! దేని నవలంబించినచో బుద్ధి వికసించును. ఈ ప్రశ్నలు పెద్దవారిని కూడ కలవకపెట్టుచునే యున్నవి. ఎవఁడైనను ఎంతో పుణ్యాత్ముఁ డయిననే తప్ప భంగి అయి పుట్టఁడని గాఢ మహాత్ముఁడన్నాడుట. సంఘము అభివృద్ధి నొందుటకు అన్ని యితర కృత్యములవలె పాకీవాని పని కూడ అవశ్యకము. గనుక ఇంత లోకోపకార బుద్ధికి ఎంత పూర్వపుణ్య ముండవలెనని ఆయన యుద్దేశము. ఎంతో పుణ్యాత్ము డయిననే తప్ప బ్రాహ్మణుఁడై పుట్టఁడని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. ఒక బెంగాలీవాఁడు అరవింద ఘోషునకు పై విషయమును గూర్చి వ్రాయఁగా, ఆయన వ్రాసిన జవాబిది. “ఈవిషయములలో మహాత్ముఁ డవలంబించిన యాలోచనము హైందవ దృష్టి యనుటకన్న క్రైస్తవ దృక్పథమనియే చెప్పవలసి యున్నది. తన్ను తక్కువ పఱచుకొనుట, అణకువ కలిగి యుండుట, మా నవిసమాజమును గాని భగవంతుని గాని సేవించుటకై తక్కువస్థితిని (Low Status) అంగీకరించుట, యనునవి క్రైస్తవ దృష్టిలో ఉన్నతములైన యాధ్యాత్మిక సాధనములే కాక, ఆత్మ యొక్క అభ్యుదయమునకు ఉదాత్తములైన యవకాశములు. ఈ దృష్టిలో వర్ణచిహ్నేదముల తారతమ్యము పొసఁగదు. అందఱును భగవంతుని యెదుట సమానులే అను సిద్ధాంతముపై ననే మహాత్ముఁడు వర్ణముల విధానమును అంగీకరించు చున్నాఁడు; అనఁగా తన ధర్మమునుచేయుచున్న భంగి, స్వధర్మమును ఆచరించుచున్న బ్రాహ్మణునితో సమానుఁడే; వృత్తులందు విభాగ మున్నది (Division of function) కాని తారతమ్యము లేదు (Hierarchy of functions). అన్నమాట, అది యొక దృష్టి. తారతమ్య మున్నదనుట మఱియొక దృక్పథము.

ఇరుపక్షములకును వారికి తగిన యాధారములు, సహేతుకత్వమును కలవు. వారు వానిని సంపూర్ణముగా విశ్వసించును. కాని వారి దృక్పథములు ఒక్కొక్కటి వస్తుస్థితి యొక్క ఒక్క భాగమును మాత్రమే గ్రహించుచున్నవి. అన్ని విధములైన వృత్తులును భగవంతుని దృష్టిలో సమానములే, అందఱు యందును ఉన్న బ్రహ్మ పదార్థ మొక్కటే, యని చెప్పుట ఒక విధమైన సత్యము. కాని భగవదభిముఖముగా అందఱు యందును ఏర్పడి యున్న పెంపు (Development) మాత్రము సమానముగా లేదనట మతొక విధమైన సత్యము. భంగిగా జన్మించుటకు ప్రత్యేకమైన పుణ్య ముండవలయునను తలంపు, వారి యెడల ఆయనకుఁ గల భావమును ప్రకటించు బలిష్ఠములైన యతిశయోక్తులలో నొకటి. ఇట్టిమాటలు ఆయనకు సామాన్యములే. ఇవి వినువారి మనస్సులను గాఢముగ ఆకర్షించును. ఈవిషయమున ఆయన యభిప్రాయ మిట్లుండును, బ్రాహ్మణుని వృత్తివలెనే భంగి యొక్క వృత్తియు సమాజమునకు ఆవశ్యకము. కాని ఆవృత్తి యిష్టమైనది కాదు గనుక, అట్టి వృత్తిని హృదయ పూర్వకముగా స్వీకరించుటకు ప్రత్యేకమైన ధర్మవీరత్వము కూడ వలెను. ఒకానొకఁడు వీరోదితముగా తన పుణ్యమునకు ఫలముగా అట్టి వృత్తిని ఎన్నుకొనుచున్నాడు. మఱి జీవునకు తన జన్మను ఆ విధముగా ఎన్నుకొనుటకు స్వాతంత్ర్య మున్నదా! ఇది సంభావ్యము కాదు, కొన్ని పరిస్థితులయందు సమాజమునకు భంగియొక్క వృత్తి ఆవశ్యకమే. అది లేకపోయినచో సమాజము యొక్క ఉనికియే దుర్భుటము, సామాజికజీవనమే సాగియుండక పోయినచో బ్రాహ్మణ జీవితమునకు ఆస్పదమైన సంస్కృతియొక్క ఆభ్యుదయము కూడ సంభవించి యుండదు. కాని అనాగర స్థితినుండి నాగరిక దశకు

సమాజము పెంపొందుటకు భౌతికములైన యవసరములను తీర్చు నట్టి పృథ్వులకన్న సాంస్కృతికమైన యభివృద్ధియే చాల విలువగల దనుట స్పష్టము. ఊటీయును నాగరికతాభివృద్ధి వలన కాశ్రు విజ్ఞానముచే నిర్మింపబడు పరికరములవలన పాకీవారిషని చాలవఱకు తగ్గింపఁబడుటయే కాక ఒకప్పటికి పూర్తిగా అదృశ్యమైనను కావచ్చును కాని అది యంత్రములచే జరుగునది కాఁబట్టి, నిరాడంబరమైన జీవితవిధానమునకు (Simple life) భిన్నమైనది కాబట్టి, దానిని మహాత్ముఁడంగీకరింపక పోవచ్చును. ఏమైనను బ్రాహ్మణుని జీవితము కన్న భంగీజీవితము శ్రేష్ఠమైన దనుట, అది ప్రత్యేకమైన పుణ్యమునకు ఫలమునుట సత్యము కాదు.

బ్రాహ్మణుఁడుగా జన్మించినంత మాత్రముననే యొకఁడు తక్కిన వారికన్న శ్రేష్ఠుడగునని చెప్పు సంప్రదాయదృష్టి కూడ సహేతుకము కాదు, సమర్థనీయమును కాదు. ఆధ్యాత్మికదృష్టి లేక సత్సంస్కారము, కలిగినవాఁడు భంగిగా జన్మించినను ఆధ్యాత్మికదృష్టియే ఉండక సంసారమునందు నిమగ్నుడై సంస్కారహీనుడై యున్న బ్రాహ్మణునికన్న, దివ్యత్వమునకు సంబంధించిన విలువల దృష్టిలో (Divine Values) శ్రేష్ఠుడై జన్మకును విలువ కలదు; కాని ప్రధానమైన విలువ మానవుని యందే యున్నది. అతనిలోని యాత్మ అతని స్వభావము సందేహస్థాయిలో అభివ్యక్త మగుచున్నదో ఆ స్థాయిని బట్టి విలువ యేర్పడును. (24-12-1936)

[The view taken by the Mahatma in these matters is Christian rather than Hindu - for the Christian self abasement, humility, the acceptance of a low status to serve humanity or the Divine are things which are highly spiritual and the noblest privilege of the soul. This view

does not admit any hierarchy of castes; the Mahatma accepts castes but on the basis that all are equal before the divine; a bhangi doing his dharma is as good as the brahmin doing his, there is division of function but not hierarchy of functions. That is new view of things and the hierarchic view is another, both having a stand point and logic of their own which the mind takes as wholly valid but which only corresponds to a part of the reality. All kinds of work are equal before the Divine and all men have the same Brahman within them, is one truth but that development is not equal in all, is another. The idea that it needs special punya to be born as a bhangi is of course one of those forceful exaggerations of an idea which are common with the Mahatma and impress greatly his hearers. The idea behind is that his function is indispensable service to the society, quite as much as the brahmin's, but that being disagreeable, it would need a special moral heroism to choose it. Voluntarily and he thinks as if the soul freely chose it as such a heroic service and as a reward of righteous acts - but that is hardly likely. The service of the scavenger is indispensable under certain conditions of society, it is one of the primary necessities without which society can hardly exist and the cultural developments of which the brahmin life is part, could not have taken place. But obviously the cultural development is more valuable than the service of the physical needs for the progress of humanity as opposed to its first static condition, and that development can even lead to the minimising and perhaps the entire disappearance by scientific inventions of the need for the functions of the scavengers. But that I suppose the Mahatma would not approve of as it would come by machinery and would be a departure from the simple life.

In any case it is not true that the bhangī life is superior to the brahmin life and the reward of especial righteousness. On the other hand, the traditional conception that a man is superior to others because he is born a brahmin is not rational or Justifiable. A spiritual or cultured man of pariah birth is superior in the divine values to an unspiritual and worldly minded - or a crude and uncultured brahmin. Birth counts, but the basic value is in the man himself, in the soul behind and the degree to which it manifests itself in his nature,—
Sri Aurobindo—24-12-1936]

4. మహత్వ కాంక్ష

తాన ఒకరికంటె ఎక్కువగా నుండవలయుననియే మనుష్యుఁ డెప్పుడూ కోరుచుండును. డబ్బుకలవాఁడు ఎక్కువగా అనుభవించు చున్నాఁడని నీవు తలంచునప్పుడు, అట్టి సౌఖ్యమునుగాని, అంత కంటె మించిన భోగమును గాని అనుభవింపవలయునని నీకున్నచో, నీవు చేయవలసిన పని యేమో వేదము చెప్పుచున్నది. అట్లు గాక అవతలివానిపై ఊర్వచేత వానిని చంపిన యెడల వానికి సుఖము లేకుండ చేసినానను తృప్తి తప్ప నీకేమి యొరుగుచున్నది! ఇంత మాత్రము కూడ తెలిసికొనలేని మందబుద్ధి మనుష్యుఁడు. ఒక ధన వంతుని (Capitalist) తల బద్దలు కొట్టిన నీకేమి లాభము వచ్చును? ఇట్టి పాడు బుద్ధులకగుార్చి విష్ణుపురాణములో కలియుగధర్మము లందు చక్కఁగా చెప్పఁబడినది.

నీకు సంపద కావలెనన్నచో వానికి తగినట్లుగా పూజలో, ఉపాసనలో అనుష్ఠింపవలె. ఈ పూజావలన, ఉపాసనలవలన సంపదలు కలుగునని యేమి నమ్మకము, వీనికిని వానికిని కార్యకారణ సంబంధ మేమి యని నీవు ప్రశ్నింపవచ్చును. నిజమే మనకు అనేక

విషయములలో కార్యకారణ సంబంధము గోచరింపదు. శివునకు బిల్వము, విష్ణువునకు తులసి ఎందుల కీవ్వము అని యడిగినచో సమాధానము చెప్పలేము. కాని మనకు తెలియనంతమాత్రమున అది నిర్దేశ్యతకుమని యెట్లు చెప్పగలము? మన బుద్ధి కందని విషయములు అనేకములు కలవు, ధర్మానుష్ఠానమువలనఁ గాని బుద్ధి వికసింపదు. అదియును నిష్కామముగా చేసిననేతప్ప వస్త్రతత్త్వము గోచరింపదు. తపస్సుచేసినచో బుద్ధికి అతీంద్రియదృష్టి కలుగును. అప్పుడు శాస్త్రములో చెప్పిన శాధనములకు ఫలములకును కార్యకారణ భావము గోచరించును. కొన్ని విషయములలో ఆ కార్యకారణ భావము కొంచె మాలోచించినచో మనకే గోచరించును. ఒక్కొక్క మనో భావము ఒక్కొక్క భౌతికరూపము ననుసరించి వ్యక్తమగుచుండును మనకు ఎవరియందు పూజ్యభావము కలుగునో వారికి మనము సంపాదించిన పదార్థములను ముందుగా అర్పించి తరువాత మన మనుభవించుము. వారియందు మనకుఁగల గౌరవమునకు ఇది బహిరంగ స్వరూపము. ఇదియే పూజ. ఎవఁడు దేనిని తినుచున్నాఁడో దానిని తిన యివ్వదేవతకు నివేదించి తినుమని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది ఇట్లు ప్రతదినము చేయుచున్నచో అహరికారము తగ్గి, చిత్తము నిర్మలమై భక్తి పెంపొందును. ఉత్తమ భావములును కలుగుచుండును. ఈస్థాయి భేదముల ననుసరించియే పరాశక్తి భక్తుఁ ననుగ్రహించి, ఆయా దేవతారూపములను, ఆయా పూజా విధానములను, ఆయా పూజాద్రవ్యములను నిగమాగమరూపమున తెలియజేయు చున్నది. శ్రుతి! అనుకూలమైన యుక్తుల నెఱుఁగక, శాస్త్రముల చూడక శాస్త్రీయముగా మాటాడుచున్నామని కొండఱిందురు వారి మాటల ప్రమాణము కాదు. ఒక యుదాహరణము చూడుఁడు 'అత్మజ్ఞానము కలిగినవారి కిదియే తుదిజన్మము; వారికి మరల జన్మ యుండదు' అని కొండఱు చెప్పుదురు. ఇది నిజముకాదు. వ్యా

భగవానుడు శంకరాచార్యులవారు ఆజన్మజ్ఞానులు. సూర్యుడు చంద్రుడు మొదలగు నధికారపురుషులలో కూడ కొందఱు బ్రహ్మజ్ఞానులు కలరు. కావున బ్రహ్మజ్ఞానము కలిగిన తరువాత మరల జన్మము ఉండదని చెప్పటకు వీలులేదు. కాబట్టి శాస్త్రమును చక్కగా పరిశీలించినఁ గాని అందలి తాత్పర్యము చక్కగా తెలియదు. అన్ని సందర్భములలో కేవలముగా మనయుక్తులు పనికిరావు. అశ్వత్థామ చిరంజీవి కావున ఇప్పటికిని ఉన్నాఁడు అని యన్నంతనే కొందఱు అతఁడు ఎక్కడ ఉండి తపస్సు చేయుచున్నాఁడు అని ప్రశ్నింతురు. ఈప్రశ్నకు అపోహ మూలము అందఱకును మనకున్న శరీరములవంటి శరీరములే యుండును అని మనకు ఉన్నట్లే వారికిని భూమివంటి దే యొకటి ఆధారముగా, ఉండవలయునని తలంచుచున్నాము. దేవతలు మొదలగు వారికి మనకు వలెనే పార్థివశరీరము లుండనక్కఱలేదు. తేజశ్శరీరములు, వాయుశరీరములు, అపశ్శరీరములు కూడ కలవు. అవి మన కంటికి గోచరింపక అత్యంత సూక్ష్మములై యుండును. ఆ శరీరములతో వారు అంతరిక్షములలో ఎక్కడనైన ఉండవచ్చును. అశ్వత్థామ మొదలగువారు తమ తమ మండలములలో తపస్సు చేయుచున్నారని గుర్తింపవలెను.

5. భూతదయ

నేడు చాల చిత్రములైన మాటలు వినిపించుచున్నవి. తీవ్రమైన బుద్ధిశక్తి కలవానికి హృదయ ముండదని, బుద్ధిప్రపంచము వేఱు, భావప్రపంచము వేఱు అని కొందఱు చెప్పుచున్నారు. మనము “శంకరులవారి బుద్ధిశక్తిని, బుద్ధుని హృదయమును” (The head of Sankara and the heart of Buddha) సంపాదింపవలయునని కొందఱు ఉపదేశించుచున్నారు ఈమాటల కేమి యర్థము. శంకరుల వారికి

బుద్ధిశక్తి యున్నంతగా స్నేహభావములు లేవని, బుద్ధుని యందు
 దయ మొదలగు భావము లున్నట్లు బుద్ధిశక్తి లేదని యర్థమా! ఈ
 మాటలవలన ఏమి ప్రయోజనము. కొంచెము ఆలోచింపుడు.
 బుద్ధుడు ఒక రోజున రోగిని, ముసలివానిని, శవమును చూచి నిర్వి
 ణ్ణుడై రాజ్యమునేకాక భౌత్యను, పుత్రుని, ముసలితండ్రిని కూడ
 వదలిపెట్టి అర్థశాస్త్రి సమయమున ఎవరికిని చెప్పకుండ అడవులకు
 పరువెత్తి వెళ్లినాడు, అట్లు వెళ్లుటవలన ఆతడు వారి నంతగా
 వద్దించినాడు! ఇదిహృదయము కలవాని లక్షణమా! బాధ్యత
 కలవాని లక్షణమా! మఱి శంకరులవారు తల్లి కొఱకై యెంత
 ఆరాటపడినాకో వారి చరిత్రమును చదివి చూడుడు. అట్టి శంక
 రులవారికి హృదయము లేదన వచ్చునా! జ్ఞానికి కలుగు భూతదయ
 అపారము, స్వార్థము, దేహభిమానము కలిగిన మనకు కలుగు భూత
 దయ చాల పరిమితము. పాము, పులి మొదలగువానిని చూచినంతనే,
 అవి భాధపడుచున్నను, మనకు తెలియకపోగా, భయము, కోపము
 మొదలగు భావములే కలుగును. ఇంక దయ యెక్కడిది! శరీర
 నిరపేక్షలైన జ్ఞానులకు భయము లేదు కనుక సకల భూతముల
 యందును అపారమైన కారుణ్యమే యుండును. ఈ గుణమును
 పెంపొందించు కొనుటకు ఎల్లరును ప్రయత్నింపవలసినదే; పకోప
 కారము చేయవలసినదే కాని ఉపకారమునకా నేదియో చక్కగా
 విచారింపవలయును. మనము జాలిపడి చేయబూచునదంతయు ఉప
 కారము కానేరదు. ఒకడు వితంతువును వివాహమాడి ఆమెకుగాని,
 సమాజమునకేగాని ఏదో ఉపకారము చేసినట్లుగా భావించినచో
 అది భ్రమయే యగును. యదార్థమైన యుపకారములో ప్రతిఫలా
 పేక్ష యుండదు. త్యాగపరుడుగాక ఎవడును యదార్థముగా ఉపకా
 రము చేయలేడు బుద్ధుడు ఎంత త్యాగమును చేసెనో గమనింపుడు.
 ఆతడు చేతికందిన రాజ్య భోగములనే త్యజింపఁగలిగెను.

మఱి మనమో, అట్టి భోగములకై ప్రాకులాడుచున్నాము. తత్త్వ
దర్శనము సంగతి ఎట్లున్నను ఈ త్యాగము చేతనే, సన్మార్గ ప్రబో
ధము మూలమున మానవుల నుద్ధరింప వలయునను మహాసంకల్పము
చేతనే బుద్ధుడు భగవానుడుగా పెక్కుమందిచేత సంభావింప బడు
చున్నాడు. ఆయనకీ త్యాగరత్న మెట్లు కలిగినది. ఆయనకు తన
పూర్వజన్మలు అయిదువందలు తెలియునట అట్టివానికి ఈ శరీర
ముల యొక్క సర్వరత్నము తోచినట్లు మన కెట్లు తోచును!
తపస్సు చేసినచో ఎవనికైనను ఇట్టి జ్ఞానము కలగవచ్చును. కలి
కాలములో తపస్సులా! ఏ కాలమైన నేమి నీకు విహితములైన
నిత్యకర్మలను నిష్ఠతో చేయుము అదియే తపస్సు అగును.

6. తపస్సు

వైదిక రాజ్యము లున్నప్పుడు బ్రాహ్మణులు మునిపల్లెలలో
నుండి తపస్సు చేసుకొనుచుండెడివారు. ఆత్మ దర్శనమునకు కావల
సిన శక్తిని సంపాదించుట కొరకే తపస్సు చేయవలెను. మహిమల
కొరకు కాదు. ఈ కాలమున కూడ మానసికముగా సంసారమును
వదలి, వేద విహితములైన నిత్యకర్మలను వదలక, విచారణ
చేయుచు, ఆత్మను తెలిసికొన వచ్చును. భోగములను, మమకార
మును వదలుటకు ధైర్యము కావలెను. మనస్సును పట్టి నిలుపనలెను
కటికివాడైన ధర్మశ్యాధుడు తులాధారుడు మహాజ్ఞానులై యుండిరి.
ధర్మశ్యాధుడు తన వృత్తిలో అబద్ధమాడకండ, అన్యాయము
చేయకండ కటురిబమునకు వలసినంతవఱకే ధనము నార్జించుచు
తల్లిదండ్రులను పూజించుచు జ్ఞాని యయ్యెను తులాధారుడును
తూచుటలో ఎన్నడును అన్యాయమును చేయక జీవనమును గడ
పెను ఎవరి వృత్తులలో వాడు సత్యవర్తనులై యుండుటే ధర్మము.

కాలము విపరీతముగా మనమును మనము బుద్ధిమతుల మైన
యెడల దుశ్చరీతముచుండి నిరమించి ధర్మము నాచరింప నచ్చును
వ్యతిరేక పరిస్థితులందును కట్టుదలతో ధర్మము నాచరించినచో, న
మృత్యువుచేత మనము సర్వశూన్యమై పోవుచున్నామని మాడలి
పోవుచున్నామో, అట్టి మృత్యువునకు మనమే మృత్యువులమని
తెలిసికొనఁగలము. కాలములు మనకు అనుకూలముగా ఉండ
నచ్చును, ఉండక పోవచ్చును. ఈ కాలములతో మనము మూఱ
నక్కఱ లేదు. రక్షకులు విప్రభిలించి యాజ్ఞ యోగములను
ధ్వంసము చేయుచున్న కాలములలో కూడ మహర్షులు మాటి
నారా! ధర్మమును వదిలినారా!

ధర్మము

1. ధర్మ మనఁగా నేమి!

వీడి ధర్మము! వీడి అధర్మము! ఇది శేవలము మన బుద్ధికి
గోచర మగునది కాదు. పిల్లవానికి తన ధర్మమేమియో వానికి తెలి
యదు. వాని యోగ క్షేమములను గూర్చి ఆలోచింపఁగలిగిన పెద్దతే
వాని ధర్మమును నిర్ణయింపఁ గలడు, అజ్ఞానులము, సరిసాచులమైన
మన మండలమును మన ధర్మముల విషయమున పిల్లలమే. మన
కేడి హితమో మనమే నిర్ణయించు కొనలేము, అపాకుషీ మమన
వేదమే మనకేడి హితమో, ధర్మమో నిర్ణయించును. పిల్లవాఁడు
పెద్దల మాటను పాటించినట్లు మనమును ధర్మమును నిష్పంకోచముగా
పాటించవలెను మనబుద్ధితో విచారింపుటవలన ఉపయోగ నుండదు
వేదవిహితములైన ధర్మములు అవశ్యాచరణీయములే కాని విచా
రణార్హములు కావు. మన మెంత యాలోచించినను ఎన్ని విషయ
ములను గ్రహింపఁ గలము! దేవతలకు ఆకారమున్నదా! లేదా

అనేక స్థలములలో యజ్ఞములు జనుగుచున్నప్పుడు ఇంద్రుని దేవ
తలు హవిస్సుల కొరత వీరకాలమున వచ్చిచోట్లకు వెళ్ళగలరు! ఈ
విషయములను గూర్చి ఎంత యాలోచించినను మనకేమి తెలియును!
తెలియనప్పుడు వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసములలో తెలిసిన మహ
ర్షులు చెప్పిన విషయములను ప్రమాణముగా గ్రహింప వలయును.
దేవతలకు రూపము లున్నవని మన గ్రంథములలో స్పష్టముగా
నున్నది. వాటి వీరకాలమున పెక్కుకూపములతో అనేక స్థలములలో
నుండగలరు. అయినచో మనకు కన్పింతురా! తప్పక కన్పింతురు.
తపస్సంపత్తిచే శక్తులను సంపాదించినచో దేవతలను దర్శింపవచ్చునని
శంకరులవారు చెప్పినారు. “ఇతిహాస పురాణ మపి...” “భవతి
అస్మాకం...”

2. రాజవిద్య

శాస్త్రములలో చెప్పిన ధర్మమును యథాతథముగ గ్రహిం
చుట దానిని తాను అవలించుచు, ఇతరులచే ఆచరింపజేయుట
కీర్త్యజ్ఞులకే సాధ్యము. ఈ వేదాంత విచారణ చేరిక, ఇది యేమి
కూడు పెట్టునా, గుడ్డ యిచ్చునా అని కొందఱు హేళన చేయు
దురు. ప్రజల కండఱుకు కూడు గుడ్డ లభించి సుఖముగా నుండ
వలయు నన్నచో ధర్మపాలనము అవశ్యకము. వేదాంత జ్ఞానము
లేనివాఁడు ధర్మపాలనము చేయలేడు వేదాంతము రాజవిద్య.
రాజవిద్య అనగా విద్యలలో రాజవంటి దనియే కాక, రాజులకు
అవశ్యకమైన విద్యయనియు గ్రహింపవలసి యున్నది. మనుష్యులను
పరిపాలించుట యొక కళ అన్ని కళల కంటె పరిపాలన కళ చాల
కష్టము. అందోళనకారు లెప్పుడును పరిపాలకులు కాజాలరు
(Agitators can never be the ruler) విప్లవము వచ్చినప్పుడు అదివఱకున్న
శాసనములను భంగమొనర్చుట యొక పెద్దపనిగా కన్పనుడు. అట్టి

వాఁడు రాజ్యపరిపాలనము చేయు మొదలుపెట్టినచో, ఆతని యనుచరులే తమ స్వార్థమునకై ప్రభుత్వ శాసనములను ఉల్లంఘించుచుండుట. వారిపై ఆధారపడిన యా నాయకుఁడును తన పదవీ స్వార్థమునకై వారిని శిక్షింప వెఱచును. అంతటితో సామాన్య ప్రజలకు కూడ ధర్మమునందు విశ్వాసము సన్నగిల్లును. యథేచ్ఛా చరణము ప్రబలును. అప్పుడెవ్వరికిని సుఖముండదు కాఁబట్టి పరిపాలకుఁడు స్వార్థపరుడు కాకూడదు; తానే శాశ్వతముగా ప్రభువుగా నుండవలెనని యనుకొనకూడదు పురూరవుడు చక్రవర్తియై యొక నాఁడు “నేను నా ప్రజలవంటి వాఁడనేకదా! ఇంత యధికారము నా కెందుకు! ఇది యెట్లు కలిగినది!” అని విచారపడినాఁడు; “ఈ రాజ్యము నా కక్కఱ లేదు, మానివేయుటకు మార్గమున్నచో చెప్ప” మని నారదమహర్షి నడిగినాఁడు. అప్పుడు నారదమహర్షి ఆ చక్రవర్తి మనస్సు పరమార్థోపదేశమునకు తగినట్లుగా పరిణతి నొందెనని గ్రహించి, ‘నీవే పరిపాలించుటకు నిజముగా అర్హుడవు’ అని పలికి యతనికి ఆత్మశుద్ధియు నుపదేశించి రాజ్య పాలనమందు నిలిపెను. కాఁబట్టి స్వార్థము లేనివాఁడే చక్కఁగా పాలింపఁగలడు. స్వార్థపరుని రాజ్యనిర్వహణము కాక్షుశృత్వమే యగును గాని పరిపాలనము కాదు. అధికారముతోనికి వచ్చిన ప్రతివాఁడును, దీనికి నేను తగుదునా అని విచారించుకొవలె. నేను ఇందులకు తగుదునని ఆత్మవిశ్వాసము యదార్థముగా కలిగినచో లోకక్షేమదృష్టితో ప్రాతశాసనములను తొలగించుటకఁగాని ధర్మబద్ధములైన శ్రోత్రశాసనములను చేసి అమలుపరచుటకఁగాని వానికి శక్తి కలుగును “దేశమును పాలించుట కన్న చేపలఁబట్టుకొని బ్రతుకుచుండుట చాల మే” అని మూత్ అను ప్రభెంచి వాఁడొకడు చెప్పినమాట గమనింపఁ దగి యున్నది (It is far better to be a fisher man than to rule a country — Murat) పాలకునకు ఉండవలసిన గుణములు లేకుండ (సశేషం)

ఒకానొకడు పాలకుడగుట ఆ దేశ ప్రజల దౌర్భాగ్యమే, (one to be a master without master-virtues is the misfortune of the people) బండిపోటుదొంగలుకూడ గ్రామములను దోచి దోచి తుదకు రాజ్యములను సంపాదించుటయు మనము చరిత్రలో చదివి యున్నాము, పాలించుటకు వారికేమి యర్హత యుండును! ప్రజలకు దేనివలన హితము కలుగునో వారికెట్లు తెలియును! పాలకులైనంత మాత్రమున వాడు దొంగలు కాక ఏమగుదురు! ప్రజలకు ఏది హితమో వేదాంత విచారణ చేసిన జానికి తెలిసినట్లు ఇతరునకు తెలియదు. వేదాంత విచారణలో, “నీ వెవడవు, నేనెవడను” అను ప్రశ్నలే కాదు, “ఈ జగత్తుయొక్క స్వరూపమేమి! ఈ జీవిత వ్యవహారమున సుఖదుఃఖము లెట్లు కలుగుచున్నవి!” అను విషయములు కూడ ఆలోచింపబడును. జీవిత వ్యవహారమున కూడ నిజముగా వేదాంత విచారణ ఎలె సుఖమును కలిగించునది మఱియొకటి లేదు. పరిపాలకుడు తత్త్వజ్ఞుడైనప్పుడే ప్రభుత్వ స్వరూపమును ప్రయోజనమును చక్కఁగా గుర్తింపఁ గలడు. ప్రభుత్వ మొక సాధనము మాత్రమే. దాని కదియే లక్ష్యము కాదు, అది ఒక జాతియొక్క ధర్మము చక్కఁగా అనుష్ఠింపఁబడుటకై కావలసినది నేర్పాటు మాత్రమే యగును (State is not an end in itself. It is only an arrangement of to carry out the Dharma of a particular set of people) ప్రభుత్వము ఒక శరీరము పంటిది. (body politic) శరీరము యొక్క అవయవములు ధోర్మములుగా ఆధోముఖముగా ఎట్లున్నతో అట్లే ప్రభుత్వము యొక్క అవయవములను కూడ ఏర్పింపవలయును. తలతో చేయుపనిని ఆలోచనమును తల, కాలుతో చేయవలసిన పనిని— నడకను ఆలోచనమును కాలు, చేయి చేయవలసినపనిని— ఇచ్చుట. తీసికొనుట చేయి, ఎట్లు చేయు

చున్నవో, అట్లే ప్రభుత్వములో అందఱు తమ తమ పనులను చేయు చూడ వలయును.

అస్తి అను మాట ఆక్రమణముతో (occupation) ఆరంభమైనదని, దానితో హక్కులు వానిని రక్షించుటకై రాజ్యము state ఏర్పడినదని చెప్పుదురు. మనుష్యునిలో “నేను, నాది” భావములు ఎప్పుడు వ్యక్తమయ్యెనో అప్పుడే అస్తులు, హక్కులు ఏర్పడిన వన్న మాట చిన్న పిల్లవాడెక్కడా, తన చేతికందిన వస్తువును ‘నాది’ అని చెప్పి వదలకుండ పట్టుకొనును. మఱి ప్రభుత్వము మనుష్యుల కొఱకా లేక అస్తుల కొఱకా! అస్తుల కొఱకే. వాడు లేకున్నచో ప్రభుత్వ మెక్కడిది? మనుష్యులు మనుష్యత్వమునుండి పశుత్వములో పడకుండ, మనుగడను సాగించుకొనుటకే ప్రభుత్వ మేర్పడినది. అనగా ఎవరి ధర్మమును వారు పాటించునట్లు ప్రభుత్వము కాసింప వలెను ఇట్టి శాసనము చేయుటకు అహంకారపరులు. కామశ్రోధ పరాయణులు పనికిరాదు. అయితే తత్త్వసర్వనము లేనివారు, ఆత్మ నిగ్రహము లేనివారు శాసనములు చేయరాదు. ఎవడు శాసనము వలన లాభము పొందునో అట్టివాడెవడు శాసనము చేయరాదు. ధర్మశాస్త్రమును రచించుట మహర్షులకే సాధ్యము. సాధారణ మానవులు, ఎంత మేధావంతులైనను ధర్మమును యథాతథముగ గుర్తించ లేరు. అధిక సంఖ్యాకులు చెప్పినదంతయు (opinion of Meajority) సమంజసమై యుండునని చెప్పలేము. మఱి ఈ నాడు మహర్షు లెక్కడ నుండి వస్తుకు! ఈ కాలమున ఋషులు పుట్టుటకు తగిన పరిస్థితులు (Atmosphere or soil) లేవని అపస్తంబుడు చెప్పినాడు. క్షేత్రములను, బీజములను, అయితే భార్యాభర్తలను వైదిక సంస్కారములతో బాగుచేసుకొనవలయును. అప్పుడు తేజస్వి యైన సంతానము కలుగును. వశిష్ఠుడు ఆకాశగమనమున వచ్చి శ్రీరాము నకు తత్త్వము చెప్పిడివాడట. అట్టి యోగసిద్ధులు కలవారికి అతీం

ప్రియములైన ధర్మరహస్యములు కఠతలామలకములై యుండును. కావున ప్రతివాఁడు తానున్న స్థితి నుండి వైస్థితికి పోవుటకై తగిన ధర్మము ననుష్ఠించుటకు అనువైన పరిస్థితులను ప్రభుత్వ మేర్పరచ వలయును.

రాజ్యము ధర్మార్థ కామమోక్షములకు రాజమార్గముల నేర్పఱచునదిగా నుండ వలయును. ధర్మము తప్పిన వారిని శిక్షింప వలయును. పశుత్వమునకు సన్నిహితులై సుఖలాలసులైన మానవులు చోదనము, దండ భయమును లేకన్నచో యధేచ్ఛా విహారముల వైపునకే మ్రొక్కుదురు కాని ధర్మము నవలంబించుటకు పూనుకొనరు ప్రతివాఁడును పుణ్యము యొక్క ఫలమును కోరునే కాని, పుణ్య కార్యమును చేయఁగోరడు; అట్లే పాపఫలమును కోరఁడు గాని పాప కార్యమును మాత్రము కోరును.

శ్లో! పుణ్యస్య ఫల మిచ్ఛన్తి, పుణ్యం నేచ్ఛన్తి మానవాః।

ఫలం పాపస్య నేచ్ఛన్తి, పాప మిచ్ఛన్తి మానవాః। వ్యాసః మనుష్యులు అర్థ కామములను కోరుదురే కాని, పానికి సాధనమైన ధర్మమును మాత్రము కోరరు కావుననే వ్యాస భగవానుఁడు “ధర్మము వలన అర్థము, కామము సిద్ధించును. అట్టి ధర్మమును మీరేల సేవింపరని చేతులుపై కెత్తి ఘోషించుచున్నాను; కాని ఒక్కఁడును నా మాట వినుటలేదు” అని భారతములో చెప్పినాఁడు. కావున ప్రభుత్వమునకు పరమ ప్రయోజనము ధర్మరక్షణమే. స్వర్గ మోక్షములు పుణ్యపాపములు అను సంగతియే తేక కేవలము పశు ధర్మములైన ఆహార నిద్రా భయ మైదునములు నిరాటంకముగా సాగుటకే చేసుకొను నేర్పాలు ఎంత గొప్పయైనను ‘రాజ్యము’ అను పేరునకు తగదు. ఇహమందు పరమందు ఎల్లరకును ఏది సుఖమును కలిగింపఁ గలదో అట్టిధర్మమును ప్రజలు ఆచరించునట్లు ప్రభుత్వము

(state) చేయవలయును. తద్భిన్నమైనది ప్రభుత్వము కాదు.

కి. అపద్ధర్మము

ప్రభుత్వము ధర్మమును రక్షింపనప్పుడు, రాజ్యములో విప్లవము వచ్చినప్పుడు ప్రజలేమి చేయవలయును? అది అపద కావున అప్పుడు అపద్ధర్మమును పాటించవలయును. స్వధర్మము నాచరించుచు బ్రతుకేని పరిస్థితి కలుగుటయే అపద. ఇట్టి యాపదలు అప్పుడప్పుడు తటస్థించుచునే యుండును. 'నేను ధర్మమును ఏ పరిస్థితి మార్చిదైనను వదలను' అని దృఢముగా పూనినవాడు, అనగా ధర్మవీరుడు ధర్మమును వీడక, అందులకు న్యతిరేకముగా సమాజముగాని ప్రభుత్వమే గాని విధించు శిక్షలను సైతము అనుభవించుటకు సిద్ధముగనే యుండును, అందఱును అంత సాహసము చేయు తేకపోయినను, ప్రాణపాయ సమయమున ప్రాణరక్షణకై స్వధర్మమును వీడి అన్యధర్మమును అపలంబించినను అపద తీరవలెనే మరల స్వధర్మమును ననుష్ఠింపనచ్చును. అపదయందు అపలంబించు నన్యధర్మమునకే అపద్ధర్మమని పేరు. ఇది చాల సూక్ష్మమైనది. ఒక బ్రాహ్మణుడు డాక్టరివలన చచ్చుటకు సిద్ధముగా ఉండి ఒక మాలవాని నడిగి వండిన యులవలు తీసికొని దినినాడు. తగుచాత జరిచినీకు ఈయఁగా ఆ బ్రాహ్మణుడు "అహోరము వలననే నా యాపద తీరినది కావున ఇంక నీవలన నీకును గైకొన"నని చెడలి పోయినాడు. అపదయో అనాచారమునకు పాల్పడినకు తరువాత ప్రాయశ్చిత్తము చేశుద్ధి నొందవచ్చును అనాచారమునకు అలవాటు పడరాదు. ఎంత వార్తకైనను అపదలు కలగవచ్చును విశ్వామిత్రుడంతటి వాడు మహాతేజము వచ్చినప్పుడు అపద్ధర్మముగా దుక్క మోంపమును తిన దలఁచి దానితో వైశ్యదేవమును చేయుటకు పారంభింపఁగా దేవతలు బడిసి వర్షమును కరిపించినారట అపదయందు అనాచారమునకు పాల్పడినను అపద పోయిన తరువాత ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని యధాపూర్వముగా ధర్మము లాచరింపవలెననుట శాస్త్రాభిప్రాయము.

ఆ యోషధర్మములు స్వధర్మమును సమూలముగా ఛేదించుననిగా నుండరాదు. అనగా వ్రాణాపాయము వచ్చినప్పుడు వ్రాణము నొప్పుకొని తిరిగి స్వధర్మమును అవలంబించుటకు అవకాశమును కలిగించుటకు వీర్పడినవియే ఆపధర్మములు. ఇంతవరకే ఆపధర్మము. అట్లుగాక స్వధర్మమును పూర్తిగా శాశ్వతముగా నాశనము చేయునవి ఆపధర్మములు కావు. శరీరమును నిలుపుకొన్నను తరువాత స్వధర్మమును అవలంబించుటకు అవకాశమే లేనప్పుడు కేవలము శరీరమును రక్షించుకొనుటకై అన్యధర్మమును అవలంబింపరాదు. అట్టి పరిస్థితులలో స్వధర్మమును వీడక శరీరము వదలుటయే మేలు. అంతేకాని యాయుషాధిని నిలుపుకొనుటకై ధర్మమునుండి పతనము నొందరాదు. ధర్మము కొఱకై ధృఢనిశ్చయముతో శరీరమును వదలినచో దివ్యోపాధితో కూడిన జన్మము వచ్చును.

అరాజక పరిస్థితులలో కేవలము ధర్మరక్షణము నుద్దేశించి యొక వర్ణమువారు మరీయొక వర్ణము వారియొక్క ధర్మముల నవలంబించుటయు ఆపధర్మమే కాళీలోని మతములను అభేదాలందురు. గంగాతీరమందున్న యా మతములలో స్వధర్మవిఘ్నలై యనేకులు చేరి తత్త్వచింతనపరులై యుందురు. వానికి మరిచి రాబడియు కలదు. ఒకప్పుడు అమతములలో నున్నవారిని తుకుమ్మలు హింసింపజొచ్చిరి. అప్పటి రాజపుత్ర సైనికులు అదంతయు కనిపెట్టుచుండిరి. వారును భావ్యపాఠములు వినుచు నిజమైన శాస్త్రవిశ్వాసము కలిగి యుండిరి. అప్పుడు వారు తాము కూడ మతాధిపతులుగా ఉండక పోయిన యెడల ఆ మతమును రక్షించుకొనుట కవకాశము లేదని తెలిసికొని, అప్పటి ప్రభువుల వలన అట్టి యధికారమును పొంది, వారును మతాధిపతులై వానిని రక్షింపఁ జొచ్చిరి కావుననే యిప్పటికిని కాళీలో వేదశాస్త్రములు చక్కఁగా ప్రచార మందుండఁ గలిగి వి మన మెప్పటికప్పుడు వర్పరచుకొనఁ గలిగిన ఆపధర్మమునకు ఇది మరిచి యుదాహరణము. అపత్కాలములందు ఇట్టి యోషధర్మ

నులను అవలంబింపకున్నచో అరాజకము వలన దేశము సర్వనాశ
నము కాఁగలదు అరాజక కాలమందు లోకమెంత భీభత్సముగ
నుండునో శ్రీమద్రామాయణమున దశరథమరణానంతరము జరిగిన
యమాత్యుల సంవాదమునందు ఒక సర్గయంతయు వర్ణింపఁ బడినది.
ఆవర్ణనము చూచినపుడు దశరథుని పరిపాలనమున రాజ్యము ఎట్టి
సంపదలతో తులఁపూగు చుండెనో తెలిసికొనఁ గలము. రాజ్య
మనఁగా అట్టి సంపదలు కలిగినదే కదా! అవి లేకపోయిన తరువాత
నామమాత్రముగా వీదోయ్యోగ రాజ్యమున్నచో నేమి ప్రయోజనము?
దేశము ఏకవతనము లేని శ్రీవలె అఘోరించుచుండును.

కలియుగమున 4,82,000 సంవత్సరములలో ఇప్పటికి అయిదు
వేలకు పైగా మాత్రమే గడిచినవి ఏనప్పటికి కలియుగాంతమున
రాఁగల భీభత్సమైన యధర్మ ప్రవృత్తి అన్ని విషయములలోను
కనఁబడుచునే యున్నది. కాని ధర్మము మహనీయ మను తలంపు
(Concept) మనలో ఇంకను ఉన్నది గనుక హత్యలు మొదలగు నానిని
మనము చేయుట లేదు, అంతేకాని మనము పిరికి పందలము కాము,
ఈ విషయమును మనము కొంచెము సూక్ష్మముగా విచారించు
కొనినఁగాని తెలియదు, పూర్వమున్న హిందువులు దాడిచేసిన
మహమ్మదీయులలో కలియఁగా అట్లు కలిసినవారి సంతతియే
యిప్పటి మహమ్మదీయులు. కాబట్టి ప్రాణధీతికి జడిసి అన్యమితస్థు
లలో కలిసినవారి సంతతికంటె, జడియక నిలువ త్రొక్కుకొన్నవారి
సంతతియైన మనము ఎప్పటికిని పిరికివాండ్రము కాము. అందువలననే
జైన సర్వ శాస్త్రముల యందును ధర్మరక్షణకై ఈ క్షణభంగుర
మైన కాయమును బలి యాయజలయననియే చెప్పఁబడి యున్నది
కాని, యాతుచ్ఛమైన కాయము కొఱకు ధర్మమును వదలుకొమ్మో
యెచ్చిటను చెప్పఁబడలేదు “కాయములు క్షణ భంగురములు
కావున రణమున మరణించుటకు చింత యొందులకు!”

శ్లో॥ ఓణ విధ్వంసినః కాయాః కాచింతా మరణే రణే॥

(హితోపదేశము, సుహృద్భేదము - శ్లో. 188)

అయినను, “మొదటి ధర్మ సాధనము శరీరమే” యనియు చెప్పబడి యున్నది. (“శరీర మాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్” తుమార సంభ వము- తవ సర్గ- శ్లో 83) కావున రాష్ట్రభంగే ప్రవాసేనా” అని మొదలుగా పరాశరస్మృతిలో (అధ్య 7 శ్లో 16, 17, 18) చెప్ప బడిన యాపదలలో ఆపద్ధర్మమును అవలంబించి శరీరరక్షణము చేసి కొని క్రమముగా స్వధర్మమున ప్రవేశింపవలయును. ధర్మము కొఱకై శరీరమును వదలిపెట్టుట కూడ ఆపద్ధర్మమే. చావు అన్నచో అంద రకును భయము కలదు. కాని దానికి సిద్ధపడు వారందఱును ధీరులు కాదు. స్వార్థమునకై ఉద్రేకపూరితులై ముందు వెనుకలు తెలియక పశువులవలె పైబడి తాను చచ్చుటో పరుడు చచ్చుటో తెలియని యపస్మార్థస్థితిని ధైర్యమునుకొనుట పొరపాటు. అది పశుస్థితి. ధర్మ రక్షణకై పోరాడు చున్నామును నిశ్చయముతో, ఎంతమంది శత్రు వులు వచ్చి పైబడినను వెనుకంజ వేయక యుద్ధమునందు మరణించు వాడు మహాధీరుడు. వాడే సూర్యమండలమును భేదించి, యోగి యైన పరివ్రాజకునితో సమానముగ, ఉత్తమ లోకములకు పోవును.

శ్లో॥ ద్వావిమా పురుషోక్తే సూర్యమండల భేరినా ।

పరివ్రాడ్యోగయక్తశ్చ రణే చాభి ముఖో హతః॥

(పరాశర స్మృతి అధ్యాయ - 8 - శ్లో - 11)

ఇట్టి ధీరునకు “ఈ శరీరము నశించుచున్నదే కాని నేను నశించుట లేదు” అని దృఢమైన జ్ఞాన ముండిను. స్వార్థము భంగపడి నప్పుడు శ్రోధాఽష్టుఁడై యొడలు తెలియక యితరులను చంపుచు తాను చచ్చువానికి ఇట్టి జ్ఞానముండదు. ఉత్తమలోక ప్రాప్తియు నుండదు. శ్రోధము దుర్గతికి రాచట, కావుననే శ్రీకృష్ణభగవానుడు

“ఈలోకమున శరీరమును వదలుటకు ముందే ఎవఁడు కామక్రోధముల వేగమును సహింపఁగలిగి యున్నాఁడో వాఁడే యోగి, వాఁడే సుఖి” అని యర్జునునకు బోధించెను.

శ్లో॥ శక్నోతీ హైవయస్సోధుం ప్రాకృరీర దిమోక్షణాత్
కామ క్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్స సుఖ సరః॥ 5-23

కావున కామక్రోధ వేగమునకు లోబడి చావునకు సిద్ధపడుట మహా పాపము. ధర్మమును గుర్తించి యందులకై ధైర్యముతో పోరాడుచు శరీరమును వదలుటకై న సిద్ధపడినచో అది త్యాగమగును.

ధర్మసం దేహము కలిగిఁజూడేమి చేయవలె! పెద్దల వలన శాస్త్రములవలన కర్తవ్యమును నిశ్చయించుకొనవలె. సూత సరిహితలో ఇట్లు చెప్పఁబడి యున్నది. “ప్రభుత్వము కాక, ధర్మాధర్మములకు ఫలము నొసంగు పరమేశ్వరుఁడొకఁడున్నాడని దృఢముగ విశ్వసింపవలెను. ఆపరమేశ్వరుని యాజ్ఞా రూపమైన వేదమునే పరమ ప్రమాణముగా భావించి అందు చెప్పఁబడిన ధర్మములను ఆచరింపవలె. ఆపత్సమయములలో అస్తిక్యము గలవారు గదా (Theists) అనుకొని క్రైస్తవవాది అన్యమతములవారిని అశ్రయించుట కన్న బౌద్ధుల నాశ్రయించుటయే మేలు. ధర్మమార్గమున అర్ధింప గలిగిన ధనమే “అర్థ” మను పురుషార్థమగును గాని అక్రమాజ్ఞాతియు పురుషార్థము కానేరదు. అట్టి ధనసంపాదనము గావించువాడు పురుషార్థములకు దూకుడై సమూలముగా నశించును.”

4. శబ్దమునకు ప్రమాణము

ధర్మము నకుఁగాని తత్త్వమునకుఁ గాని వేదమునే పరమ ప్రమాణముగా వల భావింపవలె! అసలు ప్రమాణ మనఁగా ఏమి! “తమ తమ విషయములందు ఆయా ప్రమాణములు శూన్యవలె వర్తించును” (స్వవిషయ శూన్యాణిహి ప్రమాణాని) అని శంకరులవారు చెప్పి యున్నాడు.

వీమాట వీయర్థమును తెలియఁ జేయునో ఆ యర్థమునకు ఆమాట
 ప్రమాణము. యజ్ఞమువలన స్వర్గము కలుగునని వేదము చెప్పు
 చున్నది. యజ్ఞస్వరూపముగాని దానివలన కలుగు స్వర్గస్వరూపము
 గాని మన బుద్ధికి గోచరించునవిగావు. వాని స్వరూపమును, వాని
 సంబంధమును మనము వేదమువలననే గ్రహింపవలసియున్నది.
 ఇతర గ్రంథముల వలన తెలియదు. కావున యజ్ఞలక్షణమును స్వర్గ
 స్వరూపమును తెలిసికొనుటకు వేదమే ప్రమాణము. ఇట్లే ధర్మము,
 దాని నాచరించుటవలన కలుగు ఫలము, ఆత్మజ్ఞానము, దాని వలన
 కలుగు మోక్షము అను విషయములనుగూడ మనము వేదము వల
 ననే గ్రహింపవలసియున్నది. లోక వ్యవహారముకూడ శబ్దప్రమా
 ణము దెసనే జరుగుచున్నది. రోగము వచ్చిన వానికి, ఆ రోగము
 యొక్క స్వరూపమును, దానికి తగిన చికిత్సను తెలిసికొనుటకు ఏది
 ప్రమాణము? ఆ రోగమును గూర్చి చికిత్సను గూర్చి బోధించునట్టి
 వైద్యశాస్త్రము, ఆ శాస్త్రము నవలంబించిచికిత్స చేయు వైద్యుని
 వాక్యమే కదా ప్రమాణము. శాస్త్ర విషయములేకాదు, దైనందిన
 వ్యవహారములకూడ శబ్ద ప్రమాణమువలన నేడరుగుచున్నవి “అక్కడ
 మామిడిపండ్లు ఊరక యిచ్చుచున్నారు” అని యెవఁడైన నొకఁ
 డన్నచో, వానియందలి నమ్మకముతో ఆ మాటనుబట్టి అందరును
 అక్కడికి పగు వెత్తుదురు ఇక్కడ ఆశఁడనుటయే కదా ప్రమాణము.
 పొగడుట, తెగడుట రెండును మాటలే. పొగడ్తుకల మాటలతో
 పొంగుచు. తెగడుటకల మాటలతోఁ గుంగుచున్నాము. చెడ్డ మాట
 లతో చెడిపోవుట మంచి మాటలతో బాగుపడుటయు జరుగు
 చున్నది. కావున శబ్దమును చక్కఁగా నుపయోగింపవలె, చావును
 గూర్చి భయపడుచున్నవానికి, “నీవు చచ్చువాడవుకావు, నిత్య
 సత్యానంద స్వరూపుడవు” అని చెప్పినచో వాడు వెంటనే, “నేను

శావకుంజ నిల్లుందును! నేను సన్నిహితద స్వరూపుడను పట్లగు
దను! చెప్పము" అని వెంటబయలును కాపురశబ్దమే ప్రమాణము.

ఇట్లు అలోచింప మొదలినచో శాస్త్రములోని విషయము
లను యుక్తిజలనకూడ కొంతవరకు గ్రహింపవచ్చును. కాని కేవలం
యుక్తి కావనే గ్రహింతుమనుటకు వీలులేదు. యుక్తి అనగా నేను!
"యూజ్" అను భావపునకు కలుపుట యని యర్థము. దేనివలన నీది
సంభవించుచున్నదో పరిశీలించుచు, ఇది కారణముగా ఆకార్యము
సంభవించినదని ఆ రెండింటికి సంబంధము నిరూపించుట యుక్తి.
నిష్కామమైన నిత్య కర్మానుష్ఠానము కారణముగా చిత్తశుద్ధి యను
కార్యము కలుగునని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది అనుభవ యనుభవము
నందును గలదు. నిత్యకర్మము శ్రద్ధతో అనుష్ఠించు వారియందు
చిత్తశుద్ధి, ప్రశాంతి మనలో కన్న అధికముగా కనిపించుచున్నది.
మనము మన మగాచరించు కర్మానుష్ఠానమువలన కొంత చిత్త
శుద్ధియొక్క అనుభవమును ప్రశాంతియును గలుగుచు నే మున్నవి.
అందు రేమనుభవమును తెలుస్తూచో ఎవడైనను ఎంత కాలముని
కర్మానుష్ఠానమును కొనసాగించును. కావున ప్రతివానికీ ధర్మాను
ష్ఠానమునకు ఫలమయిన యనుభవము ఎంతోకొంతతిప్పక యుండును.
కాని యే యొక్కనకి శాస్త్రములో చెప్పిన సకల ధర్మములయొక్క
సకల ఫలములయొక్క అనుభవముగాని జ్ఞానముగాని యుండుట
అసంభవము. ఒగ్గుయొక్క సకల ధర్మములను, అల్పలక్షణములను సమ
గ్రముగా నెరుగువాడు పరిమేశ్వరయొక్క యే ఆ పరిమేశ్వరుని
వాక్యమైన శాస్త్రమే ప్రమాణము. దానికి మరెయి! ప్రమాణము
లేదు. మనకు తొందిన యుక్తులతో దానిని గ్రహించుటకు ప్రయ
త్నింపవలెనేగాని కేవలము యుక్తిపై ఆధారపడి ధర్మముగాని
తిత్వముగాని గ్రహించుటకు వీలులేదు. శాస్త్రములో (Science)

అన్వయ వ్యతిరేకములచేత పదార్థముల సంగతి విచారించుచున్నాడు
 వదియున్నచో మరొకటి యేది యుండునో, ఆ రెండింటి సంబంధ
 మాను అన్వయ ముండును. యేది తేజపోయినచో మరొకటి యేది
 యుండదో, ఆ రెండింటి సంబంధమును వ్యతిరేకముండును. ఉదాహరి
 త్తుచును కొన్ని పాశ్చాత్య కలిసినప్పుడు జలము సంభవించును
 (Water) = H_2O) అని శాస్త్రజ్ఞుడు చెప్పునప్పుడు, అన్ని కాలము
 లలో ఎల్ల పరిస్థితులలో జలమిట్లేయెప్పుడునని సిద్ధాంతము చేయుటకు
 వీలులేదు. అన్ని కాలములలో ఎల్ల పరిస్థితులలో ఈ వాయువుల సమ్మే
 శనము యెట్లు జరుగునో, వాని వలన యేవేది సంభవించునో తెలిసి
 కొనుటకు మనుష్యుడు అన్ని కాలములలో అన్ని పరిస్థితులలో
 ఉండుటయే సంభవము కాదు. అత్యధికమయిన యష్టోగ్రతలలో
 (High Temperature) ఉదాహరి త్తుచును కలియును. అవి ఒకయుష్టో
 గ్రతలలో, కలిసి మరొక యష్టోగ్రతలలో కలియక పోయినచో,
 ఎల్లప్పుడు అటులే జరుగునని నిశ్చయించుటకు వీలులేదు. కొన్ని
 పరిస్థితులలో ఇందులకు భిన్నముగా, జరుగవచ్చును అన్ని వాతా
 వరణ పరిస్థితులను (Climates) అన్ని యష్టోగ్రతలను తెలిసికొనిన
 వాడు మాత్రమే వానిని నిశ్చయింపఁగలడు. సృష్టివైచిత్ర్యము,
 కాలమును అసంతములు మరి శాస్త్రజ్ఞుని యాయుర్దాయము, బుద్ధి
 శక్తియును పరిమితములు. కాబట్టి శాస్త్రజ్ఞుఁ డెప్పుడును, నాకు
 తెలిసినంతవరకు చెప్పుచున్నాను' అనియే చెప్పుచుండవలెను. ప్రాచీన
 గ్రంథములలో చెప్పబడి, ఇప్పుడు మనకు గోచరింపని వానిని
 అసంభవములని చెప్పరాదు. అభిచార హోమములు చేసినచో
 విషరీతి శక్తులు పుట్టును అని చెప్పునప్పుడు అవియున్నియు మూఢ
 విశ్వాసములని, అసత్యములని పలుకుట అశాస్త్రీయము. తెలియ
 నప్పుడు నాకు తెలియదని యంగీకరింపవలెను.

సర్వజ్ఞుడయిన పరమేశ్వరుడు సనాతనమయిన వేదములను మన కనుగ్రహించి యిచ్చినాడు. కావున మనము దానిని పరమ ప్రమాణముగా భావించవలసి దే కాని మన యుక్తితో దానినినిరాకరించుటకు ప్రయత్నింపరాదు. మనకు గలయూయధము 'తెలియలేదు' అను క్రిత్యే వేదమే యుక్తి. ఈ క్రిత్యోక్తియుక్తితోమన యజ్ఞము చేసించుకొనుచు పోయినచో వేద ప్రమాణ్యముకూడ సుభముగనే తెలియును. ఎల్లవారికిని సహజముగా ఇష్టప్రాప్తి అనిష్టపరిహారమున అభీష్టములగుటవలన, సత్యక్షముచేతఁగాని, అనుమాన ప్రమాణముచేతఁగాని తెలియఁబడని యిష్టముయొక్క ప్రాప్తికి, అనిష్టముయొక్క పరిహారము నకును ఉపాయములను ప్రకాశింపజేయుటయే ఈ వేదమున కంతకును తాత్పర్యము" (సర్వోప్యయం వేదః ప్రత్యక్షౌనుమానాభ్యా మనవగ తేష్టా నిష్ట ప్రాప్తి పరిహారౌనాయ ప్రకాశన పరః, సర్వపురుషాణాంనిసర్గత ఏవత్రత్నాప్తి పరిహారయోరిష్టాత్, కాఙ్ఘట్టి మన యనుభవముచేత, ఉపాచేత మనము గ్రహింపలేనివి, నిశ్చయింపలేనివి, అయినను మనకు అత్యంతము ఆవశ్యకమయినవి యగు నిష్టసాధనమునకు, అనిష్టపరిహారమునకు ఉపాయములను చెప్పనదియే వేదమని పై నిర్వచనమువలన యేర్పడుచుండఁగా, మనము యే ఇతర ప్రమాణములచేత ఆ వేదము చెప్పిన ధర్మతత్త్వ విషయములలో ఖండిత ముండనములు చేయఁగలము? వస్తుతత్త్వమును తెలిసికొనుటలో పరమోదాత్తమైన యాలోచనమే (Highest thinking) సర్వజ్ఞుడయిన పరమేశ్వరుని వాక్యము కావున వేదవిహితములయిన నర్ణాశ్రమాది ధర్మములను ప్రమాణబుద్ధితో గ్రహింపవలసినదే కాని మన తర్కములచేతనిరాకరింపరాదు. అనుకూలములయిన యుక్తులమూలమున అర్థము చేసికొనుటకు ప్రయత్నింపవలెను.

4. శబ్దము - ప్రమాణము

ఉదాహరణమునకు వర్ణములను గ్రహింపుడు. వర్ణములు కలవనుటకు 'వర్ణము' అను శబ్దమే ప్రమాణము. దేవునకు 'దేవుడు' అను శబ్దమే ప్రమాణము. పుట్టినది మొదలు చచ్చు వఱకు ఉండునట్టి తండ్రి, కొడుకు మొదలగు శబ్దములు కాని, పుట్టుటకు పూర్వము చచ్చిన తరువాత ఉండునట్టి స్వర్గము, మోక్షము మొదలగు పదములను గాని ఎవడును సృజింపలేదు. శబ్దజాలము మొదటి నుండియు ఉన్నది. ఈ పదజాలములో పుట్టుచున్నాము. పదము అనగా అర్థము కలిగిన ధ్వని. ఈ వస్తువునకు ఈ పదము ఎందుకు వేరైనది అని యడిగినచో ఎవరును చెప్పలేరు. అది ఈశ్వరసకల్పమని పూర్వాలన్నారు. ఈ శబ్దమునకు ఈ యర్థము ఉండవలెనని ఎవరో ఏర్పాటు (Convenient) చేసినా రని కొందఱు అందురు. ఇది సమంజసముకాదు. అట్టి యేర్పాటు జరుగుటకు కొందఱు సమావేశము (Meeting) కావలెను. అట్టి సమావేశము జరుపుటకు, 'సమావేశమునకు రమ్మ' అను నాక్యము ఉండవలె, అందులో సమావేశము అను పదమునకు అర్థము కూడ తెలిసియుండవలె అమాట, దాని కాయర్థము లేకున్నచో సమావేశ మెట్లు చేయుదురు? కాబట్టి "ఏర్పాటు" చేసినమాటలకు అర్థములు సిద్ధమగుట అసంభవము. కోపము అనగా ఒక భావము (feeling) దానిని ఆంగ్లమున "anger" అని, తెలుగున కినుక అని అనేకవిధములుగా వ్యక్తము చేయుదురు. ఒక యర్థమునకు ఇన్ని మాట లెట్లు వచ్చినవి? ఒక పదమునకు అనేకములైన యర్థము లున్నవని యనుకొను చున్నాము. కాని లేవు. కదలుట, ఆడుట, వెళ్ళిరించుట మొదలగునవి ఒక్కొక్కమాట ఒక్కొక్క యర్థమునే చెప్పుచున్నవి. ఒకమాటకు యధార్థముగా పెక్కు అర్థము లుండవు అర్థమైనది, గ్రహించినాను అని మొదలైన తెలుగు మాటలకు గాని "Understand, Know, Realise, Perceive,

Conceive" అని మొదలైన యాంగ్లపదములకు గాని యర్థము ఒకటికాదు. ఒక్కొక్క మాటకు వేరువేరుగా అర్థము లున్నవి. (Shades of meaning) ఒక పదముండినచో దానికి ప్రత్యేకమైన యర్థముండి తీరవలె. అయినను వస్తువులను బోధింపని, అర్థములులేని శబ్దములు కూడ కొన్ని యున్నవి గుండేటికొమ్ము, గగన కసుమము మొదలగునవి యిట్టివి. ఇవి యసంబద్ధములైన పదముల కూర్పులు. (These are compound words of wrong combinations.

వర్ణ మనఁగా రంగు అని అందఱకు అర్థమగుచున్నది రంగు అనఁగా ఏమి? తెలుపు. నలుపు మొదలగునవి రంగులు. కంటికి కనఁబడునది రంగే. ఒక రంగునే పెక్కుచోట్ల చూచి, దానిని గూర్చియే ఆలోచించుచు ప్లేటో (Plato) తత్త్వజ్ఞుడైనాఁ డట. ఒకరంగులోనే ఎన్నో భేదములు కలవు. నలుపురంగు వేరు. నీలరంగు వేరు. ఏడురంగులున్న సంగతి మొదట సూర్యుని కాంతి వలన గ్రహించియుందురు. మబ్బులు నీలచ్ఛాయ కలిగియున్నప్పుడే వర్ణము కురియునని చెప్పుదుము. దయకు నీలమును సంకేతముగా చెప్పుదురు. ప్రసవించుటకు పూర్వము తల్లియొక్క స్తనాగ్రములు నీల వర్ణము నొందును. వర్ణము అను శబ్దమునకు వ్యుత్పత్తి యేమిటి? ఇందులకు పాణిని వ్యాకరణమే మనకు ఆధారము. ఒక్క సంస్కృతములో మాత్రమే మూలకు వ్యుత్పత్తి పలుకు (Root meaning) పెల్లుదుము. "రిమ్ - క్రీడించు" అను ధాతువునుండి "రమణః, రామః, రమ" మొదలుగా పెక్కు పదములు వచ్చినవి అట్లే 'వృ - వరించు' (choose) అను ధాతువునుండి వర్ణము అను పదము వచ్చినది. ఒకనకి ఒక వర్ణము వచ్చిన దన్నచో, అజ్ఞుడు వరించిన దానినిబట్టి. అనఁగా కోరుకొన్నదాట్టి. వాని కావర్ణము వచ్చిన దన్నమాట. వర్ణములు మాంపులోనేకాదు. చెట్లలోను, రాళ్లలోకూడ ఉన్నవి. వర్ణవిభాగములున్న దేశమును కర్మభూమి యన్నారు.

సృష్టిలో వర్ణము లున్నచో అన్నిచోట్ల ఎందుకు లేవు అని ప్రశ్నింతురు. సృష్టిలో నున్నది గదా అని ప్రతిది ప్రతిచోట నుండదు; ఉన్నను కొన్నిచోట్ల గుర్తింపఁ బడదు. వర్ణము లున్నవని గుర్తించి వానికి సంబంధించిన ధర్మకర్మములను నిర్వర్తించు చున్నారు గనుక మన దేశము కర్మభూమి యైనది. వర్ణవిభాగములేని యితర దేశములను భోగభూము లన్నారు.

5 విశ్వర్యము ధర్మాచరణమునకు ఫలము

ఈ లోకములో మహాదశ అనుభవింప వలయునని ప్రతివారి వాంఛ యున్నది. నీ వేమి కోరినను అది నీకు లభించునని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. నీస్థితిని తెలిసికొని, అనఁగా నీ వర్ణమును, నీయాశ్రమమును గుర్తించి, ఆస్థితిలో నీ కోరికలు తీరుటకు ఏ ధర్మములు ఆచరింపవలయునని శాస్త్రము చెప్పినదో వానిని నీవు ఆచరించినచో ఎన్ని భోగములనైన అనుభవించ వచ్చును. ఇప్పుడు చేసిన దానికి ఇప్పుడే యీ దేశముననే ఫలము లభించునని చెప్పుటకు వీలులేదు. కొన్ని కార్యములు జన్మాంతరములలో దేశాంతరములలో ఫలింప వచ్చును. ఇక్కడ పూర్వకర్మలు చేసినవారు కొందఱు వాని ఫలము ననుభవించుటకై పాశ్చాత్య దేశములలో మహానుభావులుగా జన్మింప వచ్చు. వానియందు వైదిక ధర్మాచరణకు అవకాశము లేదు గనుక, అచట భోగ నుభవమే ప్రధానము గనుక ఆ దేశములను భోగ భూము లన్నారు. మనలో ఎన్నికోరికలు ఎంత గాఢముగ నున్నవో మనకే తెలియదు. ఈ చేయుదు తనకేమియు నక్కఱ లేదనుకొని, భార్యయు బిడ్డలును అగచాట్లుప దుచుడట చూచుచుండియు ఊరు కొన్నాడు. చిరవకు భార్య పోగుపడలేక శ్రీకృష్ణుని యొద్దకు వెళ్లి యును. ఆయనను యేమియు అడుగకయే తిరిగి వచ్చినాడు. కాని యింటికి వచ్చుసరికి తనకు మేడ, తనపేరుతో పట్టణము మొనలుగా

ఎన్నియో భోగములు సంప్రాప్తమైనవి అప్పుడాయన తనకు ఈ యైశ్వర్యము రాకముందు ఉన్న భక్తియే అప్పుడు కూడ ఉండవలెనని శ్రీకృష్ణుని ప్రార్థించి పట్టణమున ప్రవేశించినాడు. తన మనస్సుతో తనకు తెలియకుండానే యింత యైశ్వర్యాభిలాష ఉన్నదని, శ్రీకృష్ణునకు తెలిసియే యిట్లు చేసిరావలసి, ఆమన తెలిసికొన్నాడట. కావున భోగాభిలాష ఎంత గాఢముగ నుండునో గమనింపఁడు. ఎంత వైదిక కర్మవిష్ణున కైనను ఎట్టి మ్రేచ్చ దేశమందైనను, ఎట్టి నీచ సంసారమునైనను ఏదో విధముగా సకల భోగములను అనుభవింప వలయునని యుండవచ్చును. భోగాభిలాష యుండుట తప్పు కాదు. వానిని సక్రమముగా అనుభవించిన తరువాతనే బుద్ధి పరిణతమై వైదిక ధర్మములను నిష్కామముగా ఆచరించుట సంభవించును. అదియే యీ సంసార విచ్ఛిత్తికి నాంది.

కర్మకాండ, భోగానుభవము కలిగించి క్రమముగా నిష్కామ తను పుట్టించి వస్తు తత్వ విచారణకు తీసికొని వెళ్ళును. ప్రతినాడు నిత్యకర్మలను నియతముగా నిర్వర్తించుచు భక్తి నవలంబింపవలెను. దానివలన భోగానుభవముతో బాటు ముక్తికిని మార్గ మేర్పడును. ఇప్పుడెంత కష్టపడి ధర్మము నాచరించినను, యోగాదుల నవలంబించినను చచ్చిన మిటుకుణమే సర్వము వ్యర్థమగునని సంశయింపరాదు. కావునకు భయపడరాదు. చచ్చిపోవునపుడు భౌతిక శరీరము మాత్రమే పడిపోవును గాని నీ యంగరంగమునకు భంగము లేదు. నీకు నాశము లేదు. సూక్ష్మశరీరముతో నీవు కర్మానుకూలముగా ఏ లోకములకైన పోవచ్చును. ఏ శరీరములనైన పొందవచ్చును. ఏ భోగములనైన అనుభవించ వచ్చును. ఈ సంగతులన్నియు బ్రహ్మ సూత్రములలో స్పష్టముగా వివరింపఁబడి యున్నవి. ఉపనిషత్తులలోని తాత్పర్యమును నిశ్చయించుచు వ్యాసధగవానుఁడు సుమారు 5000 వందల క్రిందట బ్రహ్మసూత్రములను రచించెను. సుమారు 2000

ఏండ్ల క్రిందట శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారు ఆ గ్రంథమునకు భాష్యమును వ్రాసివారు. వారికి పూర్వము కూడ ఆ సూత్రములను వ్యాఖ్యానించినవారు ఉన్నారు. సూత్రభాష్యమును చక్కగా చూచినచో ఈ లోకమునందు గాని చనిపోయిన తరువాత పరలోకములందు గాని ఎట్టి యెశ్వర్యములను పొందనచ్చునో తెలియును. అసితుడైన దేవలుఁడు ఒక మహర్షి. ఆయన శ్రీకృష్ణుని గూర్చి చెప్పినట్లు కలదు. ఆ దేవలుఁడు గృహస్థాశ్రమములో నాల్గవ యాశ్రమమునకు చెది యున్నాఁడు. ప్రతి యాశ్రమములోను మరల నాలుగు ఆశ్రమములు, అనఁగా దశలు కలవు ఆ మహర్షి యోగము చేత శక్తులు సంపాదించి ఆ కాశగమనాదులు చేసినాఁడు. ఆయనయే కాదు తపశ్శక్తిచే ఈ లోకమునందే మహాభోగముల ననుభవించిన మహర్షు లెందఱో కలరు. అట్టి వారికి భోగాను భవముచే విరక్తి కలిగినట్లు ఇతరుల కెట్లు కలుగును?

6 దైవము - పౌరుషము

మహాపదవులను, మహాభోగములను, ప్రారబ్ధము వలన అని వార్యముగ సంభవించు మహాపదలను గూడ అనుభవించుచు, ఆ సుఖదుఃఖములను స్పష్టముగా చూడఁగలిగినప్పుడే ఆ తన్న తత్త్వ విచారణ ఆరంభమగును. అప్పుడే దైవ మన నేమో, పౌరుష మన నేమో స్పష్టముగా తెలియును. ఆ వివేకము గలుగని వానికి ధర్మము నందు విశ్వాసము దృఢముగా నుండదు. శ్రీమద్రామాయణములో వర్ణింపఁబడిన శ్రీరామాని వైఖరి చూడఁడు ఆయన రాజ్యమును వదిలి వనమునకు వెళ్లుచున్నప్పుడు ఎట్టి వికారమును పొందలేదు. షట్టాభిషేకము జరుగునన్నప్పుడు ఎట్లుండెనో ఆయన వనమునకు పోవున్నప్పుడు కూడ అట్లే యుండెను. అనఁగా ఆయన ఆ సుఖదుఃఖములతో తాదాత్మ్యమును పొందక, వానిని తన కన్న భిన్నముగా చూచుచు, వానివలన తానేమియు అగుటలేదని తెలిసి

కొన్నాడన్నమాట. ఈ సందర్భమున భాసుని నాటక రచన చాలా బాగున్నది. 'రాజ్యము లేకపోయినచో పోనిండు, రాముని వనమున కేల పంపవలె'నని లక్ష్మణుడు చాలా బాధపడుచుండగా, 'రాముడెట్టి స్థితియుండును, తన రాముడే కదా లక్ష్మణుడు ఎంకుకీట్లు కల్లోలపడుచున్నాడని నీత భలంచీట్లు కవి రచించినాడు.

ఆ సందర్భమున లక్ష్మణుడు దుఃఖపరవశుడై శ్రోధము నొందగా, రాముడతనిని శాంతింపజేసి దైవ పౌరుషముల స్వరూపమును గూర్చి బోధించినాడు. ఆశ్మిత త్వజ్ఞానము కలవాడు కావుననే రాముడు విచారపడక, రాజ్యము కంటే వనవాసమే మహాదయమని లక్ష్మణునకు బోధించినాడు. కైకవైగాని, దశరథునిపై గాని కోపించుట తప్పని. ప్రారబ్ధమును అనుభవింపక తప్పదని చెప్పినాడ. మనము అనుకొనకుండ, మనయాహుకు (Calculation) అందకుండ ఆకస్మికముగా మనకు సుఖమునో దుఃఖమునో కలిగించునది ప్రారబ్ధము దీనినే దైవమందురు. దుఃఖములను కలిగించుదానిని దుర్దైవ మందురు. ఇది పూర్వకర్మకు ఫలము కావున అనివార్యము.

తెలివి తక్కువవాగు దైవముతో పోరాడుదురు. మఱి ప్రారబ్ధము ఇంత ప్రబలమైనచో ఇంక పౌరుషము వ్యర్థమేరా? కాదు. దైవమును గూర్చి యింత గట్టిగా చెప్పిన రాముడు, నీతను రావణుడు అపహరించినప్పుడు, ప్రారబ్ధమును అనుభవింప వలసినదే యని చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుండ లేదు. తీవ్రమైన పౌరుషము నవలంబించి ఎంతో శ్రమపడి రావణుని సంహరించి నీతను తీసుకొని వచ్చినాడు. ప్రారబ్ధము ప్రబలమైనంత మాత్రమున పౌరుషమునకు తావు లేకపోలేదు. ఏ సందర్భము నందైనను పౌరుషమును అనగా కర్తవ్యమును, నిర్ణయించునది ధర్మము కైకపయమును రాముడు పౌరుషమును అవలంబించి విశ్రమించుట అధర్మము. సీతాపహరణ సందర్భమున విశ్రమింపకుండుట అధర్మము. ఈ సందర్భమున రాముడు అగస్త్యునితో, 'ఓ మునిశ్రేష్ఠా! నేను క్షత్రియుండను. నా ధర్మము

రాక్షసుఁ డపహరింపఁగా ఊరకుందునా ?” అని చెప్పినాఁడు. [సూర్య గీత : “క్షత్రియోఽపం మునిశ్రేష్ఠ ! ” ...]

ఇట్లు పౌరుషమునకు తావుకనిపెట్టి తగినట్లుగా ధర్మమాను ఆచరించినఁగాని అభ్యుదయముగాని, మోక్షముగాని లభింపకు పౌరుషమును చూపఁగలిగిన స్వతంత్రుడైన మహావ్యక్తిగాని యీ దైవ పౌరుషముల యధార్థ తత్త్వమును తెలిసికొనలేడు. తెలిసికొన్న మాత్రమునగూడ చాలదు. దానికితగిన ధర్మానష్ఠానము కూడ కావలెను. ప్రారబ్ధముచేత రామునకు భార్య అపహరింపఁబడుట వాస్తవమే. కాని భార్యను శత్రువు ఎత్తుకొనిపోఁగా శుష్కవేదాంతమును చెప్పుకొనుచు విధవవలె ఊరక కూర్చుండుమని ప్రారబ్ధము చెప్పలేదు. పౌరుషముపూని, అసాధ్యములుగా తోచు విషయములలోకూడ, ధర్మము నవలంబించి ప్రయత్నము చేయవద్దని ఎక్కడ ఏ శాస్త్రము చెప్పలేదు. అట్టి సమయములందే మహాపురుషులలో నుండు పౌరుష మెట్టిదో వ్యక్తమగును. విభీషణుఁడు రావణాసురుని జయించుట కష్టమని చెప్పినప్పుడు, అట్టి రావణుని సపరివారముగా సహరించి విభీషణునకు పట్టాభిషేకము చేయుదునని రాముఁడు మాటయిచ్చినాడు. మాటయిచ్చుటేకాదు. అప్పటికప్పుడే, యుద్ధము ప్రారంభింపకముందే, సముద్రమునుగూడ దాటకముందే, విభీషణునకు పట్టాభిషేకము చేసినాడు. ఇది యెంత ఆశ్చర్యకరము ! దైవమన నేమో పౌరుషమననేమో గుర్తెరిగిన మహానుభావుల లక్షణమిది.

మహానుభావులైనను తాత్కాలికముగా దైవమునకు లోబడుట కామక్రోధ పరవశులగుటయు కలదు. పెద్దపెద్ద ఋషులు కూడ దైవముచేత పీడింపఁ బడినారు; వేలసంవత్సరములు తీవ్రములైన తపస్సులు చేసినను కామ క్రోధములకు లోబడిపోయినారు. విశ్వామిత్రుఁడు వేయియేండ్లు తీవ్రమైన తపస్సు చేసినపిమ్మట కామమునకు లోబడినాఁడు. తత్ఫలితముగా శకుంతల పుట్టినది. కాని అట్టి మహాను

భావులు తాత్కాలికముగా కామక్రోధములకు లోబడి యున్నను, వెంటనే తమతప్పును తెలిసికొని పౌరుషమును పూని ధర్మము నవలంబించి యుత్తమస్థితి నందుకొన గలరు. సీతకొరకు వెదకి వేసారి ఎందును గానక రాముడు దూఃఖపరచుచుండెనప్పుడు లక్ష్మణుడే రామునకు పౌరుషమును గూర్చి బోధించినాడు. ప్రయత్నముచేతగాని దేనిని సాధింపలేము. ఉత్సాహము మనకున్నది. ఇంతకంటె వేఱు బలము లేదు. సీతను సంపాదించి తీసుదును. ఉత్సాహమున్నవారు ప్రయత్నములో నష్టపడరు” అని లక్ష్మణుడు రామునకు చెప్పిన మాటలు మన మెల్లప్పుడు జ్ఞప్తియందుంచుకొన వలయును. “నీవు ఎవరవో స్మరింపుము. నీవు రాముడవు; మహాత్ముడవు; కృతాత్ముడవు నీ స్వరూపమును నీవు మరచుచున్నావు” అని లక్ష్మణుడు రామునకు స్మృతిని గలిగించినాడు. కాబట్టి చిత్తశుద్ధి కలిగిన మహామతికి అభ్యుదయమున కైన మోక్షమున కైనను ఉత్సాహము ఒక్కటి యున్న చాలును.

పౌరుషమునందు మహాపౌరుషము కూడ గలదు సంసారము నందు అధర్మము నెవరొకనుచు ధర్మము నాచరించుటకు మన మవలంబించు పూనిక సాధారణమైన పౌరుషము. రావణుడు పోయిన తరువాత అన్నకు ప్రేతకిర్షణు చేయనని విభీషణుడు అన్నాడు. అట్లనుట అధర్మము. అప్పుడు రాముడు, “వైరములు మరణముతో ముగియవలసినవే; మన ప్రయోజనము తీరినది; మరణించిన యితనికి సంస్కారము చేయవలసినదే; ఇతడు “నీ కెంతో (బంధువో) నాకునో అంతే “(అనగా నీవాతనికి సంస్కారము చేయుకున్నచో నే నే చేయుదునన్నమాట)

శ్లో॥ మరణాంతాని వైరాణి నివృత్తం నః ప్రయోజనం ।

క్రియతా మస్య సంస్కారో మమాప్యేష యథా తవ ।

అని చెప్పి విభీషణునిచేత తనకు శత్రువైన రావణునకు సంస్కారము చేయించినాఁడు. ఆయనకు కర్మకహస్యము దాని ప్రాధాన్యము తెలియును. ఇట్లే ఆజనకు తన అత్యంత ప్రియురాలైన నీళను లంకనుండి తీసికొని వచ్చినప్పుడు. “నేను తీర్తియొండను. గాన నాకు నా వంశమునకు కలిగిన యవమానము నీర్చుటకై రావణుని సంహరించినాను. నీకొఱకు కాదు. రాక్షసుని యింట సంవత్సర కాలమాండిన నిన్ను నేను స్వీకరింపలేను. నేత్రాతురునకు దీపజ్వాల వలె నీవు నాకు తోచుచున్నావు. నీతో నాకు పనిలేదు. నీవు నీ యిచ్చనచ్చిన వారియొద్ద నుండవచ్చును” అని కఠినముగా నీతతో చెప్పి, ఆమె అగ్నిప్రవేశము చేయుదుననఁగా అంగీకరించినాఁడు. అగ్నిశుద్ధయైన ఆమెను స్వీకరించిన తరువాతకూడ మరల అయోధ్యలో జనాపవాదము బయలుదేరఁగా రాజధర్మమును పాటించి ఆమెను వదలినాఁడు. తాత్కాలికములైన యభిమానములు, స్నేహము, ప్రేమ మొదలగువానికన్న శాస్త్రవిహితమైన ధర్మము మిన్నయని, అన్ని పరిస్థితులలో దానినే పాటించుటకు ఆవశ్యకమైన పూనికయే పౌరుషము అసలీ సంసారమే వలదు అని దీనిని త్యజించుటకు కావలసిన సంకల్ప శక్తియే మహాపౌరుషము. ఊహక పురుషులుగా పుట్టుటవలన నేమి ప్రయోజనము? మనకున్న పుంస్త్వము జంతువు లందును కలదు. నేను పురుషుడనని ఎవఁడు తలంచు చున్నాడో, వాడు ఇట్టి మహాపురుషత్వమును సాధించినప్పుడే వాని పురుషజన్మము సార్థక మగును.

7. శిక్షించుట అనఁగా నేమి?

రాముఁడు పౌరుషశాలియై తాను ధర్మము నాచరించుటయే కాక ఇతరులను కూడ ధర్మమార్గమునకు మరలించినాఁడు. అధర్మ మార్గమందున్నవారిని శిక్షించినాఁడు. శిక్షించుట యనఁగా మంచి మార్గమునకు మరలించుటయే. ఎవరు ఎవరిని శిక్షించుచున్నారు?

కుమారుని తండ్రి, తమ్ములను అన్న, శిష్యులను గురువు శిక్షించుచున్నాడు. ఎవడో యొక్కడు తప్పు చేసినచో ఎవనికి పట్టుచున్నది. తండ్రియో, అన్నయో, గురువో వాని విషయము పట్టించుకొని వానిని దండించి అపమార్గమునుండి మరలించుటకు ప్రయత్నింతురు. తక్కిన వారికి పట్టదు. తండ్రి కుమారుని తానుగానే చూచును. వాడు బాగున్నచో తాను బాగున్నట్లే తలంచును. అట్లే యితరులను కూడ పుత్రుల వలెనో, సోదరిలవలెనో, శిష్యులవలెనో చూచినప్పుడే వారిని శిక్షింప వలయునను తలంప, అధికారమును కలుగును. తన కంటే భిన్నముగ ఇతరులను చూచువానికి వారిని శిక్షించుటకు అధికారములేదు. అనగా వారిని తనతోసమానముగా గాని తానుగాగాని చూచుటవలన తనకీ యధికారము వచ్చినదన్నమాట. ఇట్లే రాజు కూడ తనప్రజలను పరిపాలింప వలయును. ప్రజల యోగక్షేమములే తనయోగక్షేమములుగా భావింపఁగలిగిన రాజునకే వారిని శిక్షించు అధికారము కలుగును. శ్రీరాముఁడు రాక్షసులను శిక్షించెనను మాటకు కూడ ఇదియే యర్థము.

అధర్మమార్గమందున్న రాక్షసులను ధర్మమార్గమునకు ముగలించుటకే రాముఁడు సంహారరూపమున శిక్షించెను. సంహారము కూడ శిక్షయేనా? ఔను; సంహారముకూడశిక్షయే. ఒక్కొక్కడుకొన్నిశిక్షలవలన ఇప్పుడే మంచి మార్గమునకు మరలును. కొందఱు తాము గావించిన మహాపాపములకు మరణ వ్యధారూపమైన శిక్షననుభవించి మరుసటి జన్మలో మంచిమార్గమునకు వత్తును. రాముఁడు వారిని సంహరించి నప్పుడే నిన్ను శిక్షించు చున్నాననియే చెప్పినాఁడు. వాలియు అంగీకరించినాఁడు. గావణుని సంహరించుట కూడ శిక్షయే. మరణముతో రావణత్వము పోయి శిక్షనొందిన జీవుఁడు మిగిలి యేయున్నాఁడు. వానికి సద్గుణులు కలిగించుటకు మత్తుమందిచ్చిన రోగికి శస్త్రచికిత్సనలె సంస్కార మొనర్చుట ధర్మము. కావుననే విభీషణుని అన్నకు కిర్మలు చేయవలసినదని బోధించినాఁడు. లేకున్నచో తానే చేయుదు నన్నాఁడు.

అవంగా ఆ జీవుని యోగక్షేమములను తనవిగానే భావించినాడన్న నూట ఈ సమర్థ బుద్ధివలననే ఆయనకు కావణిని శిక్షించునధికారము కలిగినది. పరమేశ్వరుడు దుష్టులను శిక్షించునన్నప్పుడు ఇట్లే గ్రహింపవలెను. శిష్టరక్షణము ఎట్టివో దుష్టశిక్షణముకూడ అట్టిదే [There are virtues of Destruction as there are virtues of preservation] కోరిక శక్త్రు చికిత్సవలె [Operation దుష్టులకు సంహారమే యభ్యుదయ హేతువు. చక్రముచే సంహరింపఁబడి శిశుపాలుఁడు శ్రీ కృష్ణునిలో లీనమైరాక్షసి. అరిష్టశ్వర్గములతో నై సహపరమేశ్వరునే భావించుచున్నచో దేహపాప సమయమున మరణవ్యధతో పాపములు నశించి పరమేశ్వరునితో నై క్షమ సంభవించును. శంసుఁడు హిరణ్యకశిపుఁడు మొదలగువాడు ఇట్లే పరమేశ్వరుని యందు లీనమయినారు.

ఎప్పుడో పరమేశ్వరుఁడు శ్రీరాముఁడుగనో శ్రీకృష్ణుఁడుగనో అవతరించి దుష్టులను శిక్షించునని కనిపెట్టుకొని యుండ నక్కఱలేదు. ప్రతివాఁడును తన పరిధిలో తన బిడ్డలను, శిష్యులను, భార్యను, శిష్యులను ఎప్పటికప్పుడు శిక్షించుచు సన్మార్గమున పెట్టుదుండవలసినదే అంతకుముందు తన్నుకూడ తాను సంస్కరించుకొనుచుండవలయును. శిక్షణమునకు సంస్కారమునకు కావలసిన ధర్మములన్నియు శాస్త్రములందు చెప్పఁబడియేయున్నవి. సామాన్యములని విశేషములని ధర్మములు రెండు విధములు. పరదారధనాదుల నాసించుకుండుట మొదలగునవి సామాన్య ధర్మములు. వీనిని చక్కఁగా ననుష్ఠించినవానికి విశేషధర్మముల ననుష్ఠించి ఆత్మగుణములను సంపాదించుకొనుటకు అవకాశమేర్పడును. నలువది విశేషధర్మములు, ఎనిమిది ఆత్మగుణములు చెప్పఁబడియున్నవి. వీనిలో సత్యపరత్వము ముఖ్యము. కోటి రామనామములు వ్రాయవచ్చునుగాని సత్యపగుఁడై యుండుట కష్టము. పానుకొంటుఁడు లంకనుచూచి వచ్చిన తరువాత, లంకలో ప్రతి యింటను అగ్నిహోత్రములున్నవి; కాని యా నగరవాసులలో సత్యదయాశౌచములు లేవని చెప్పినాఁడు. కాబట్టి సంస్కారములు

చక్కఁగా జరుగకున్నచో దయాసత్యాదికములయిన యాత్మ గుణము లేర్పడవు. పదిమందియున్నచోట సత్యముండునని పూర్వ మనుకొనెడివారు. మరియుప్పుడు పదిమంది కలిసినచోట ఎవరేమను కొందురో యను భయముతో తమకు తోచినది చెప్పక అసత్య ప్రసంగములలోనికి దిగుచున్నారు. “కలియుగములో అధర్మము ఎక్కవై ధర్మము తగ్గును. అధర్మమును ధర్మదృష్టితో చేయుదురు” అని పూర్వ గ్రంథములలో చెప్పఁబడియున్నది. అట్టి యాపత్తులలో కాలము విపరీతముగనున్నదని గ్రహింపవలెను సద్వర్తనమునకు విలువపోయినది పెద్దలేమ, చిన్నలేమ. పెద్దలయెడ గౌరవము లేనే లేదు. చిన్నపిల్లవాడుకూడ సిగరెట్టు కాల్చుచున్నాఁడు. విద్యా రణ్యులవారి కాలమునకే దేశము మ్రేచ్చాఁచి క్రాంతమైనది. శ్రీకృష్ణుఁ డబ్బుచునకు భగవద్దీత నుపదేశించిన కాలము వేఱు. ఇప్పటికాలము వేఱు. భారతయుద్ధముజరిగియు వేలయేండ్లకుపైఁగాగడచినది. ఇప్పటి స్థితినిగూర్చిఅప్పుడేవ్యాసభగవానుఁడు విష్ణుపురాణమున వర్ణించినాఁడు. పూర్వమునకు ఇప్పటికి భేదము చూడవలెనన్న ఈ క్రింది పద్యమును గమనింపుడు.

“కన్నుదోయికి నన్యకాంత లడ్డంబైన,

మాతృభావనచేసి మరలువాఁడు”

(ఆంధ్రభాగవతము-స్కంధ 7 పద్య 115) అని ప్రహ్లాదుని గూర్చిపోతన్నగారు వర్ణించినారు. ఆయన యేషయమును చూడఁ బోవుచుండఁగా, ఆయన కంటికి ‘అన్యకాంతలు’ అడ్డమైనారు? ‘ఇందుఁగల డందులే’డను సందేహము లేక ప్రహ్లాదుఁడు ఎల్ల యెడల విష్ణుదేవునే చూచెడివాఁడు. అన్యకాంతలనఁగా తల్లి, సోదరి, భార్య తప్ప తక్కిన స్త్రీలు - అనఁగా పరస్త్రీలు కన్పించినంతనే ఆయన వారియందు మాతృభావన, దానివలన పరమాత్మ భావన చేసెడివాడన్నమాట. అన్యకాంతలు అడ్డమైనచో మనమిప్పుడు ఇట్లు భావించుచున్నామా? ఆత్మగుణములుగల భారతీయులు ఇప్పుడును ఇటులే భావింతురు.

పాశ్చాత్య మర్యాదలకు మనమర్యాదలకు భేదము చూచుడు. పరిశ్రీ కన్పించినంతచే తలవంచుకొనిపోవుట మన మర్యాద; ఎను రుగాపోయి సంభాషించుట వారి మర్యాద. మనము మన మనస్సులను శాస్త్రరీతిగా సంస్కరించుకొని ఆత్మగుణములను అలవరించుకొన్నచో మన మెన్ని పూర్వజన్మ వృత్తాంతములనైన ఎంత స్పష్టముగ తెలిసికొనఁగలమో నారదుని పూర్వవృత్తాంతము నలన తేట పడుచున్నది 'భాగవతములో ప్రథమ స్కంధమున ఈ వృత్తాంతము కలదు. నారదమహర్షి పూర్వకల్పములోని తన జన్మ వృత్తాంతమును, ఆ జన్మ ముగియునప్పటికి మృత్యువు సంగతియు వ్యాసధగ వానునకు స్పష్టముగా చెప్పఁగలిగిన స్మృతిని కలిగియుండెను. మనముకూడ అట్టి సంస్కారమును సంపాదించుకొన్నచో, భూత భవిష్యద్వర్తమానములు సర్వమును తెలిసికొనఁగల మను విషయములో ఎట్టి సంశయమును లేదు.

8. పాప పుణ్యములు

మంచి సంస్కారము కలుగుటకు స్వధర్మానుష్ఠానమేసాధనము. పాపభీతి, పుణ్యానురక్తి కలచాఁడే స్వధర్మము ననుష్ఠించును. మనము చేయుచున్నపనిని మనము చూచుట నేర్చుకొన్నచో పాపభీతి, పుణ్యము నందునురక్తియు తప్పక కలుగును. పుణ్యకార్యము చేయుచున్నప్పుడు సగర్వముగా దానినిగూర్చి భావించుచు చూచుచుందుము పాపము చేయుచున్నప్పుడు దాని స్వరూపమునుగూర్చి ఫలమునుగూర్చి భావించుటకు ఇష్టపడదు. అనఁగా పాపమును చూడలేము. కాని అదికూడ మనలో ఘట్టినయొక బుద్ధివృత్తియే గనుక అది మనకు కన్పింపకుండ పోదు; దానినసలుచూడకుండుటమనకునుసాధ్యముకదు. అందువలననే కొందఱు పాపముయొక్క వికృతస్వరూపమును చూచి భరింపలేక ఆత్మ వాల్చ్యకకూడ పాల్పడుచున్నారు. అది ఆలోచనలేనిపని. ఈ జన్మలో

దానిని తప్పించుకొనుటకు ప్రయత్నించినచో పై జన్మలోకూడ అది తప్పక ప్రత్యక్షమగును. కావున పాపమును వదిలించుకొనుటకు ప్రాయశ్చిత్తమే మార్గము. ప్రాయశ్చిత్తములేని పాపములేదు. ఎంత పాపము చేసినను, నిజముగా పశ్చాత్తాపము కలిగినచో, ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని, పాపమును మాని పుణ్యకార్యముల నవలంబించి బాగుపడ వచ్చును. కాని సాధారణముగా పాపబుద్ధి పుట్టినచో అది వెంటనే మసలను పాపకార్యములోనికి దింపితీరును. పుణ్య బుద్ధి పుట్టినచో ఆ పని తరువాత చేయవచ్చునులే అని జాగు చేయుదుము. ధర్మకార్యమును చేయునపుడు, అదే నేననుకొని, దానితో తాదాత్మ్యమును పొంది (identification) ఆనందింతుము. పాపము చేసినపుడు, ఆ పని చేయనట్లు, అసలు దానితో సంబంధమే లేనట్లు సంచరింతుము.

భగవంతుని విషయము సకూడా స్వార్థమును పాటించినంతగా భక్తి నవలంబింపము “కతా వేంకట నాయకః” అని యిప్పుడు వేంకటేశ్వరుడు మన కందరకును ఇలవేల్పుగా నున్నాడు గోగమో అపదో వచ్చినప్పుడు ఆ దేవునకు మ్రొక్కుకొందము. అప్పటివరకును ఆయన స్మరణయే యుండదు. గోగము కదిరిననే ఆ మ్రొక్కునయిన చెల్లింతుము; లేకున్నచో చెల్లింపమా కుదిరిన తరువాతకూడ మ్రొక్కు చెల్లింపకున్నచో. మన మసలును వడ్డీతోకూడి చెల్లింప వలసివచ్చునన్న భయముతో చెల్లింతుము. ఇదికూడ ఒకనిధమైన భక్తియే. కాదనటకు వీలులేదు. ఆర్తుడుకూడ భక్తుడు కావచ్చును, అపద కలిగినప్పుడు ఎవరినో యొకరిని ఆశ్రయించుటకన్న భగవంతు నాశ్రయించుటమేలే. అట్లు అనేక పర్యాయములు మ్రొక్కుబడులు చెల్లించిన తరువాత ఆ దేవునియందు అవ్యాజమైన భక్తి క్రమముగా కలుగవచ్చును.

181.43

HAN

Acc. No.
12394

:- ప్రథమ భాగము సమాప్తము -

L. 2-00